

Plenum

Onsdag 17.12.2025 kl. 10.00—19.25

2.2. Huvudtitel 32 Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Andre vice talman Tarja Filatov: Nu presenteras huvudtitel 32 gällande arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Den allmänna debatten om huvudtiteln fortgår i detta skede högst till klockan 14.

Delegationens ordförande, ledamot Lindén. — Varsågod.

Debatt

12.05 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tervetuloa keskusteluun, jossa keskustellaan siitä, miten kakku leivotaan. On paljon väkeä paikalla, ja se on mielenkiintoinen ja tärkeä asia.

Tämä TEMin pääluokka on monella tavalla mielenkiintoinen, koska siellä on hyvin erilaisia asioita samassa pääluokassa. Se jakaantuu viiteen lukuun: hallinto, uudistuva uudistuminen ja vähähiilisyys, työllisyys ja yrittäjäyys, yritysten erityisrahoitus ja kotoutuminen. Hallintoluku, joka on ensimmäinen, voi antaa vähän väärän käsityksen, mutta sen alaisuudessa on kahdeksan erittäin tärkeää keskusvirastoa. Luettelen ne tässä vain lyhyesti: elinvoimakeskukset, Geologian tutkimuskeskus, Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Energiavirasto sekä nyt myös Huoltovarmuuskeskuksen infrarahoitus, ja lisäksi sitten VTT Oy, jolle on kohdennettu peräti 200 miljoonaa euroa.

Suurin tästä kolmen ja puolen miljardin kokonaisuudesta on luku uudistuminen ja vähähiilisyys, 1,5 miljardia, jossa on tki-rahoitusta 670 miljoonaa ja lainoja tki-toimintaan noin 150 miljoonaa. Siellä on myös energiatuki 277 miljoonaa, sähköistämistuki 150 miljoonaa ja uudistuvan energian tuotantotuki 240 miljoonaa.

Sitten tämä työllisyys- ja yrittäjäyyskokonaisuus, joka on noin 95-prosenttisesti EU-rahoitusta. Siihen tulevaa kansallista rahoitusta on 639 miljoonaa, yritysten erityisrahoitus 88 miljoonaa, ja siinä ovat hyvin tärkeänä asiana Finnveran takaukset ja niihin annettava suostumus, ja sitten kotoutuminen noin 350 miljoonaa, joka käytännössä on kokonaisuudessaan valtion tukea kunnille.

Mutta otan tässä esille nyt niitä nostoja, joita valiokunta teki, ja sieltä erityisesti otan esille sen, mitä totesimme tuosta puhtaasta siirtymästä, ihan pari virkettä: ”Siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa tuetaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa useilta eri momenteilta.” Edelleen todetaan: ”Valiokunta toteaa, että puhdas siirtymä on Suomen talouskasvun ja kansainvälisen kilpailukyvyn näkökulmasta merkittävä mahdollisuus.” Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että ei pelkästään energiantuotanto vaan myös sähkönkäyttö. Me tarvitsemme lisää sellaista tuotantoa, joka on sähköintensiivistä. Tässä mietinnössä todetaan suoraan, että ”valiokunta pitää tärkeänä, että omis-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

tajaohjaus ottaa hallituksen kirjaukset huomioon ja kiirehtii Fingridin kantaverkon laajentamista sekä valtakunnallisesti että erityisesti itäisen Suomen tilanteen huomioiden”.

Nuorten rekrytointitukeen, 30 miljoonaa, on tehty tällainen hallinnollis-tekninen muutos, että voidaan varmistaa sen rahan käyttö vielä vuonna 27, jos maksatukset menevät kuitenkin seuraavan vuodenvaihteen yli. Mutta se on tekninen muutos, ja tämä 30 miljoonaa euroa tässä on erittäin tärkeä.

Valiokunta ja sitä ennen jaosto keskustelivat aika laajasti tästä Itä-Suomen erityistilanteesta. Siitä on oma pieni luku tässä valiokunnan mietinnössä, ja viimeisessä virkkeessä todetaan, että ”valiokunta pitää perusteltuna edistää erityistalousaluekokeilun valmistelua ja toteuttamista”.

Yritysrahoituksen saatavuudesta erityisesti mikroyrittäjille ja pienyrittäjille ja sen saamisesta pankista, joka todettiin vaikeaksi, käsitteimme verraten laajasti, ja siitä on oma kannanottonsa sitten täällä valiokunnan mietinnössä.

Nämä olivat sellaisia valiokunnan korvamerkittyjä asioita, jos näin sanon. Kaiken kaikkiaanhan lisäyksiä tehtiin hyvän tavan mukaan vain vähän, yhteensä noin vajaan kahden miljoonan euron edestä.

Lopuksi totean vielä kaksi huolta, jotka valiokunta aika voimakkaastikin nosti esille. Ne käyvät ilmi tuolta tekstistä aika selkeästi.

Innovaatorahoituksen kehitys ei kaikesta huolimatta näytä myönteiseltä, vaikka tki-rahoitus kokonaisuutena kasvaa. Täällä on erittäin voimakkaasti todettu, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitetyn arvion mukaan leikkaukset vaikuttavat noin tuhanteen yritykseen, jotka ovat kooltaan pääosin pieniä ja mikroyrityksiä.

Sitten tämä työllisyystilanne tietysti on erittäin vaikea, ja siinä kiinnitimme huomiota siihen, että hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden kanssa pitäisi tehdä vakavasti yhteistyötä, jotta se erityisen vaikeasti työllistettävä pitkäaikaistyöttömien ryhmä saataisiin oikeiden tukien taikka toimenpiteiden kohteeksi. — Tässä noin lyhyesti tiivistettynä hyvin tärkeän pääluokan keskeiset asiat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

12.10 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies, hyvät kansanedustajat! Me käsittelemme valtion talousarviota edelleen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Suomen asema kansainvälisillä markkinoilla ei ole ollut helppo. Se on näkynyt talouden heikkona kasvuna, mikä määrittää myös työllisyysasteemme kulloisenkin kurssin. Näitä faktoja ei käy kiistäminen. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku. Yhtä lailla on kuitenkin tunnistettava ja tunnustettava ne asiat, jotka antavat meille toivoa. Tosiasia on myös se, että työllisten määrä on kasvanut kahden edellisen kuukauden ajan. Arvioidaan, että teknologiayritysten investoinnit ovat kääntyneet jo loppuvuoden aikana jälleen kasvuun.

Samaan aikaan olemme saaneet lukea myös positiivisia uutisia uusista tilauksista ja investoinneista: Jättimäinen risteilijätilaus Turun telakalle. Jäänmurtajakauvat työllistävät telakoita niin Helsingissä, Porissa kuin Raumalla. Poriin suunnitellaan 400 miljoonan euron vanadiinintuotantolaitosta, jota myös valtiovalta investointituellaan edistää. Uudenkaupungin autotehtaalla aloitetaan panssaroitujen ajoneuvojen valmistus, ja hyvät kansanedustajat, tulin juuri äsken Karjaalta, missä Sisu Auto ja Valmet Automotive ilmoittivat

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

uudesta yhteistyösopimuksesta. Tämän myötä uusia työpaikkoja Uuteenkaupunkiin auto-
tehtaalle arvioidaan syntyvän noin 300 ensi vuoden aikana. Eli hyviä uutisia saadaan myös
vakavan ajan keskelle.

Toisinaan tuntuu, että ainoastaan synkemmät huomiot nousevat esille. Se pirujen maa-
laaminen seinille ei kuitenkaan auta mitään, päinvastoin. Se, mitä Suomi tarvitsee, on te-
koja, jotka koskevat yrittäjyyttä, työntekoa ja uusia investointeja.

Rouva puhemies! Tämä hallitus on keskittynyt juuri näiden uudistusten läpivientiin. Me
uudistamme rakenteita, jotka ovat jääneet aiemmin uudistamatta. Me teemme ne uudistuk-
set, jotka edesauttavat yritysten kasvua ja ihmisten työllistymistä. Olemme mahdollista-
neet paikallisen sopimisen jokaiselle suomalaiselle yritykselle. Olemme päivittäneet lak-
kolainsäädännön 1940-luvulta tähän päivään. Olemme purkaneet yritysten byrokratiaa pai-
nottaen erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Olemme muuttaneet verotusta niin, että
työtä tekeville jää jatkossa verojen jälkeen suurempi osuus omaan taskuun. Se on kuiten-
kin oikein, eikö niin? Keskitymme edelleen parantamaan yrittäjyyden edellytyksiä purka-
malla sääntelyä ja parantamalla rahoituksen saannin mahdollisuuksia. Hankintalain uudis-
tuksella mahdollistamme paikallisten yritysten osallistumisen julkisiin hankintoihin. Palk-
kaamisen edellytyksiä parantavilla uudistuksilla tuomme toivoa moniin koteihin. Työllii-
syyspalveluissa kevennämme palveluprosessin kaavamaisuutta, jotta jatkossa työnhakijat
saisivat yksilöllisempää ja heille sopivinta palvelua. Laajennamme myös tulorekisterin
käyttöä vaikuttavampien palveluiden takaamiseksi. Tätä koskeva hallituksen esitys lähtee
tällä viikolla lausunnoille.

Rouva puhemies! Haluan nostaa esille vielä loppuun kaksi tärkeää panostusta ja koko-
naisuutta, mihin myös jaoston puheenjohtaja tässä lopussa puheenvuorossaan viittasi:
nuorten työllistyminen ja investointien vauhdittaminen.

Nuorten työllistymisaseteliin kohdennetaan siis yhteensä 30 miljoonan euron määräraha.
Tämän turvin yrityksille voidaan korvata puolet palkasta, mikäli nämä palkkaavat töihin
alle 30-vuotiaan työttömän nuoren. Seteli mahdollistaa työllistymisen ensi vuonna tuhan-
sille nuorille, jotka ovat tällä hetkellä vailla työtä työelämän ulkopuolella.

Taas toisaalta investointeja tullaan vauhdittamaan lähes 160 miljoonan euron kasvupa-
ketilla, joka on juuri julkaistu meillä ministeriössä. Varoja kohdennetaan tässä yhteydessä
tuntuvasti erityisesti pk-yritysten investointien vauhdittamiseen. Kasvupaketin odotetaan
vivuttavan liikkeelle uusia investointeja jopa yli miljardin euron edestä. On selvää, että tä-
män kautta tultaisiin näkemään myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia.

Lopuksi, rouva puhemies, haluan kiittää eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvalio-
kunnan työ- ja elinkeinojaostoa talousarvion laadukkaasta käsittelystä ja erittäin perusteel-
lisesta mietinnöstä ja myös jaoston puheenjohtajaa hyvistä huomioista, mitä toitte tässä
keskustelussa jo esille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten ministeri Puisto,
olkaa hyvä.

12.15 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Kiitoksia eduskunnan va-
liokunnille ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle ja sen puheenjohtajalle,
edustaja Lindénille hyvästä esittelystä ja avaussanoista, myös näistä nostoista, mitä toitte,
ja koko talousarvion valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Epävarmuustekijöistä johtuen talouskasvu on ollut yhä sitkaista. Suomen bkt:n kasvun luvut Suomen Pankin syyskuisen ennusteen mukaan tälle vuodelle ovat 0,4 prosenttia, seuraavalle vuodelle 1,4 prosenttia ja vuodelle 2027 1,6 prosenttia, ja komission luvut noin kuukauden takaa ovat 0,1 prosenttia, 0,9 prosenttia seuraavalle vuodelle ja puolitoista prosenttia vuodelle 27.

Talouden vire on ollut loppuvuonna paranemaan päin. Tilastokeskuksen mukaan tammi- ja lokakuun välisenä aikana teollisuuden saamien uusien tilausten arvo oli 6,9 prosenttia vuoden takaista suurempi. EK:n lokakuun suhdannebarometrin mukaan teollisuustuotanto kääntyi kolmannella neljänneksellä uuteen kasvuun vaisumman kevään ja kesän jälkeen. Seuraavan kolmen kuukauden aikana teollisuus odottaa tuotannon jatkavan kasvua. Tänä vuonna investoinnit kasvavat kahden laskuvuoden jälkeen.

Rakentamisen tuotannon kehitys on ollut vielä miinuksella, mutta asuntopuolellakin näkyy positiivisia merkkejä: omistusasuntojen kauppa käy paremmin, ja vuokra-asuntomarkkina suurissa kaupungeissa on elpymässä.

Yrityssektorin näkymät ovat yleisellä tasolla kohentuneet. Myös nostaisin esiin sen, että startup-kentässä on varsin positiivista kehitystä ollut jo pitempään, eli tällä sektorilla startup-yritysten liikevaihto on noin 12,5 miljardia euroa ja ne työllistivät 50 000 ihmistä, mikä on tietysti hieno uutinen.

Puhdas siirtymä tarjoaa edelleen kasvumahdollisuuksia sekä energia- että muulle teollisuussektorille, eikä sovi unohtaa myöskään kotimaisen meriteollisuuden kasvumahdollisuuksia, mitä nyt näkyy Turussa. Siellä on pitkä aiesopimus risteilijöille ja sitten Raumalla ja Helsingissä jäänmurtajille. Nämä tilaukset avaavat mahdollisuuksia myös muulle turvakriittiselle viennille liittolais- ja kumppanuusmaihiin.

Energiasiirtymän ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit kasvavat. Edullinen ja vakaa päästötön sähköntuotanto ja viileä ilmasto houkuttelevat Suomeen investointeja, konkreettisena esimerkkinä eri puolille Suomea suunnitteilla olevat datakeskushankkeet.

Kasvun haasteisiin vastataan tulevan vuoden talousarviossa panostamalla infrahankkeisiin sekä investoimalla t&k-toimintaan. Investointeja suunnataan kasvun aikaansaamiseen pidemmällä aikavälillä muun muassa osaamisen kehittämiseen ja puhtaan siirtymän edistämiseen. Yritysten on lisättävä aineettomia investointeja arvonnäkökulman ja tuottavuuden parantamiseksi. Lisäksi julkista rahoitusta on käytettävä entistä tehokkaammin uusien toimialojen kasvattamiseen ja elinkeinorakenteen monipuolistamiseen. Investoinnit voivat nostaa tuottavuutta, mutta hyvä tuottavuuskasvu parantaa kannattavuutta ja lisää investointeja.

Investointeja lisäävät myös puolustushankinnat, jotka kasvavat tänä vuonna selvästi ja joiden taso pysyy korkeana myös tulevina vuosina. Kasvavat puolustusmenot lisäävät kuitenkin painetta julkiselle velkaantumiselle. Lisäksi kotitalouksien heikko luottamus jarruttaa osaltaan kasvun voimistumista. Pidemmän aikavälin haasteen kansakunnalle aiheuttaa julkisyhteisöjen syvä rakenteellinen epätasapaino sekä julkisen talouden kestävyysvaje.

Koskien talousarviota ensi vuodelle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 3,55 miljardia. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen rahoitus on yhteensä noin 690 miljoonaa euroa, missä on kasvua noin 150 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon nähden. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n valtionavustus ensi vuonna on noin 128 miljoonaa. Vastaavasti VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuurin erityisavustukset tulevina vuosina ovat 45 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään 147,3 miljoonaa euroa. Lisäksi laivanra-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

kennuksen innovaatiotukeen esitetään 20,9 miljoonaa euroa ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomasijoitukseen kohdennetaan 50 miljoonaa. Eli tällä yhteensä yli miljardin euron panostuksella hallitus luo edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle sekä parantaa perustaa houkuttelevalle investointiympäristölle niin kotimaisille kuin ulkomaalaisille yrityksille.

Lisäksi haluan myös lopuksi kiittää valtiovarainvaliokuntaa, joka talousarviomietinnössään on lisännyt vielä erinäisiä panoksia noin kahdella miljoonalla muun muassa matkailuun, Etelä-Karjalan yrittäjille, Music Finlandille, Mikro- ja yksinyrittäjille ja Suomen Yrityskummeille ja vielä monille muillekin. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Näyttää siltä, että on tarvetta lyhyttahtiseen keskusteluun, elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Lindén.

12.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pikkuisen pitäydyn vielä vähän äskeisessä roolissa, ja haluan ottaa uudelleen esille tämän, mitä valiokunta totesi tästä innovaatorahoituksesta: En nyt tästä syytä hallitusta, vaan meidän olemme yhdessä, puolueet, täällä päättäneet, että tki-rahoitusta lisätään, mutta tässä meidän prosessissa ja hallinnossa on jotain sellaista, että näyttää olevan vaikeata kohdistaa sitä nimenomaan sellaisiin nuorten yrittäjien yrityksiin, joissa tietysti se rahoitus on aina riskaabelia. Valiokunta toteaa tästä ihan selkeästi, että valiokunta pitää valitettavana, että innovaatio- ja elinkeinorahoituksen valtuutta on kahtena viime vuonna merkittävästi pienennetty, sillä vuodelle 24 oli käytettävissä noin 79 miljoonaa euroa ja vuonna 25 noin 54 miljoonaa euroa. Nyt käytettävissä olevasta noin 27,5 miljoonasta 10 miljoonaa euroa on varattu av-tuotantokannustimeen ja noin 17,5 miljoonaa euroa muuhun innovaatio- ja elinkeinorahoitukseen. Eli tässä meillä on nyt joitain sellaisia jarruja. Jos ministeri Puisto pystyisi tästä joitain kertomaan, niin se olisi hyvä asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

12.22 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marttinen toi täällä hyvin esille sen, että työttömyyden lisäksi meillä kasvaa myös työllisyys. Itse asiassa kun täällä aina puhutaan siitä, kuinka korkea Suomen työttömyys on verrattuna muihin maihin, niin kannattaisi katsoa myös niitten lukujen taustalle. Nythän on tehty myös sellaisia uudistuksia, joilla työelämän ulkopuolelta ihmisiä on tullut työttömiksi työnhakijoiksi. Se on varmasti parempi asia, että esimerkiksi ukrainalaiset eivät ole turvapaikanhakijoina vaan työnhakijoina, jolloin he voivat sitten työllistyä, tai että meillä pitkään työmarkkinatuella olleet henkilöt nyt menevät hakemaan sitä ensisijaista etuutta TE-palveluista, ja samalla voidaan käydä heidän tilanteensa läpi, onko heidän paikkansa työmarkkinoilla, eläkkeellä tai jossain muualla. Nämä ovat tärkeitä asioita.

Mutta Lindén otti hyvin olennaisen asian esille, kyllä, ja kiitos siitä jaostolle. Se on myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan havainto ollut, että tämä yhteistyö hyvinvointialueiden ja TE-palveluiden välillä ei toimi, ja se on yksi syy siihen, että aktivointia on ollut aikaisempaa vähemmän.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

12.23 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan esille tässä ministeri Marttisen esiin nostaman yritysten rahoituksen vaikeuden, josta eduskunta on muuten keskustellut täällä myös ajankohtaiskeskustelussa. Siitähän tulee nyt erittäin paljon palautetta kentältä, että varsinkin pienet ja keskisuuret yritykset kokevat, että rahoitusta ei saa.

Meillä on toki eurooppalainen pankkisääntely, jolle me voimme vain hyvinkin rajoitetusti tehdä jotain, mutta on tärkeää, että me Euroopassa edustamme sellaista linjaa, että onko menty jo jopa liian pitkälle siinä. Mutta se, mitä me voisimme tehdä, on katsoa, että eihän Suomessa ole omaa kansallista sääntelyä tehty kireämpänä kuin mitä eurooppalainen sääntely edellyttää. Ja tietenkin kolmas, mitä kannattaa miettiä, on se, miten me voisimme vuoropuhelua lisätä Finanssivalvonnan kanssa niin, etteivät Finanssivalvonnan säännöt ole niin tiukkoja, että ne turhaan estäisivät tässä tilanteessa rahoituksen saannin.

Samahan koskee muuten myös yksityisiä ihmisiä. Moni omakotitalo jää rakentamatta tänä päivänä, kun ei saada pankkilainaa. Siinä ei kannata etsiä syyllisiä vaan nyt lähteä miettimään, mitkä voisivat olla toimenpiteet, jotta saataisiin muutos tähän aikaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

12.24 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Kiitokset ministereille ja jaoston puheenjohtajalle hyvästä esittelystä. — Tässä budjetissa tehdään nyt historiaa. Olemme valiokunnassa kohdistaneet 100 000 euroa turpeen kunnianpalautukseen ja sen eri ominaisuuksien tutkimukseen ja läpivalaisuun. [Timo Harakka: Esihistoriallista!] Nyt on viimeinen hetki tuoda esiin ne kaikki faktat, mitä ehkä koko maamme tärkeimmän ja uskallan väittää myös arvokkaimman luonnonvaran mahdollisuudet tuovat tullessaan. — Kannattaa nyt kuunnella huolella. — Meillä on kenties ensimmäistä kertaa myös ministeri, joka ymmärtää ne lukemattomat eri käyttötarkoitukset, mihinkä turve soveltuu, ja monessa kohtaa turve on vielä ylivertainen ja jopa ainut mahdollinen tuote. Nyt on oikea momentum, mitä meillä ei ole varaa menettää. Tämä tosiasia pitää ymmärtää myös tässä salissa, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] ja meidän pitää ottaa ne mittaamattomat markkinat haltuumme kaikilla niillä kymmenillä eri innovaatioilla, mihinkä turve hyvine ominaisuuksineen jo nyt taipuu. Tässä tehtävässä ministeri Puisto on oikea henkilö viemään asiaa eteenpäin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

12.26 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse toivon, että budjetissa tehdään tulevaisuutta eikä historiaa. — Muutama pointti: Täällä mietinnössäkkin nostetaan esiin nämä investointituet, jotka liittyvät myös vihreään vetyyn ja biogeenisen hiilen talteenottoon. Tässä itse katsoisin, olisiko meillä mahdollisuus tukea huoltovarmuutta esimerkiksi täyttämällä meidän varmuusvarastoja tällaisella synteettisen polttoaineen tuotannolla ja luoda sitä kautta myös kysyntää siihen, joka ei iskisi esimerkiksi kuluttajahintoihin mutta olisi ihan perusteltua ja tukisi sen tuotannon skaalautumista. Tämä olisi asia, jota toivoisin, että voitaisiin pohdiskella. Eli siis tässä on mahdollisuus irrottautua tuontifossiilihiilivedyistä meidän energiataloudessa pidemmän päälle kokonaan.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Sitten olisin kysynyt ministeri Marttiselta: Nyt nuorten työttömyyteen on toimenpiteitä, ja se on hyvä kuulla. Kun keskustelea valmistuneiden tai sitä lähellä olevien nuorten kanssa, niin kuulostaa siltä, että meillä saattaa alkaa olla tällaisen teknologisen työttömyyden ilmentymiä tekoälykehityksen myötä. Olisin ehdottanut, että tätä kannattaisi ehkä vähän tutkia, [Puhemies koputtaa] miten tämä teknologinen murros tällä hetkellä erityisesti nuorten työllisyyteen vaikuttaa, koska siihen meillä ei ole varaa, että nuoret eivät pääse työn syrjään kiinni. [Puhemies: Aika!] Tämä on semmoinen ehkä pinnan alla oleva ilmiö, jota mielellään olisi syytä selvittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

12.27 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä esimerkiksi tätä nuorten työllisyysasetiä. On hienoa, että nuorten työttömyystilanteeseen puututaan tällaisilla täsmätoimenpiteillä.

Sitten haluaisin nostaa tässä keskustelussa esiin, että tällä viikolla Ilta-Sanomat on uutisoinut Normal-ketjun viiden työntekijän kertomuksista siitä, miten epävarmaa työelämä nuorille on ja miten nuorten työmarkkina-asema on hyvin heikko. Tämä on yksi esimerkki laajemmasta kokonaisuudesta, kun meidän ollaan puhuttu paljon julkisuudessa nyten ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä, ja myös tämä nuorten herkkä asema työmarkkinoilla on minusta sellainen, mihin pitäisi kiinnittää huomiota hyvin voimakkaasti. Olen kyllä huolissani siitä, että hallituksen hankkeet, kuten potkulaki, jossa helpotetaan irtisanomisia, ja sitten taas toisaalta määrääikaisuuksien tuleva helpottaminen, ovat sellaisia esityksiä, jotka tulevat osumaan nimenomaan nuoriin, jotka ovat valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa. Siksi haluaisin pohtia sitä, mitä sellaisia keinoja seuraavaksi tuodaan, jotka tasapainottavat tätä tämänhetkistä valtasuhdetta työmarkkinoilla, joka on nyt tämän hallituksen toimesta mennyt hyvin vahvasti työnantajille ja otettu työntekijöiltä pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

12.28 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka ministrarna. Ni har ett tungt ansvar när det gäller vår sysselsättning och vår ekonomiska utveckling.

Det har gjorts många arbetslivsreformer som gör att vi får en betydligt mer dynamisk och fungerande arbetsmarknad. Problemet är bara det att effekten av de här reformerna inte kommer att synas förrän vi når in i en fas där ekonomin växer på allvar, och det här är någonting som vi alla bör komma ihåg. Då kommer vi att se ganska stora effekter av det här. Det är åtminstone min synpunkt.

Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi nosti esiin tämän rahoitustilanteen, joka tulee melkein joka päivä kentältä vastaan sekä yksityisiltä henkilöiltä että pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Tämä on kummallinen tilanne. Pankit sanovat, että rahoitusta järjestyy, mutta asiakkaat sanovat, että ei. Mikä on se tilannekuva, mikä hallituksen sisällä on tästä asiasta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

12.29 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kiinni tuohon ministeri Marttisen puheenvuoroon näistä puretuista normeista. Toden totta hallitusohjelmassahan lukee 300 purettua normia, ja työ on edennyt suhteellisen mukavasti kolmella eri raiteella: VM-raiteella, TEM-raiteella ja sitten hallituspuolueiden edustajien kesken. Siellä taisi keväällä olla 133 purettua normia. Kysyisinkin tästä: missä tällä hetkellä mennään, tuleeko hallitusohjelmakirjaus toteutettua, tarvitaanko siinä vielä apuja?

Sitten itse asiassa toinen kysymys liittyy myös hallitusohjelmakirjaukseen siitä, että näissä direktiiveissä ei saisi olla Suomi-lisää. No, nyt talousvaliokunnassa meidänkin käsitellyssä on kyllä ollut valitettavasti monta mietintöä, joissa tätä Suomi-lisää on ollut teidänkin ministeriöstänne, niin että toivoisin sielläkin tiettyä tarkkuutta siihen, että sitä Suomi-lisää poistettaisiin jo siinä vaiheessa, kun hallituksen esityksiä tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

12.30 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan molemmille ministereille ja myös niille ministereille, jotka aiemmin näitä pestejä hoitivat.

Tällä kaudella on tosiaan paljon tehty tällaisia rakenteellisia uudistuksia. Niiden uudistusten vaikutukset eivät valitettavasti näy kokonaisuudessaan ihan vielä, mutta ne ovat käytännössä ihan samoja, joita meidän verrokkimaissa on tehty aiemmin, maissa, joissa työllisyystilanne on paljon meitä parempi, eli hedelmien kypsymistä kannattaa siis odottaa.

No, jotain hyvää on kuitenkin näkyvissä jo nyt, ja suurinta huomiota ovat ehkä herättäneet nämä ministerinkin äsken mainitsemat jäänmurtajakaupat, mutta en malta olla mainitsematta myöskin tuonne Kotkaan rakenteilla olevasta kiinalaistaustaisesta akkumateriaali-tehtaasta, joka varmasti tuo uutta virtaa myös Kymeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

12.31 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on taantuma tällä hetkellä meneillään eikä mikään kasvutilanne. Työttömyys on ennätyskorkealla, yli 310 000, ja se lisääntyy noin 30 000 aina verrattuna edelliseen vuoteen. Hallituksen työllisyystoimet ovat olleet sellaisia, että leikataan palkansaajien etuja ja turvaa.

Mutta suurin ongelma tässä nyt tällä hetkellä on, että meiltä puuttuu kysyntä, työvoiman kysyntä. Meillä on 30 000 avointa työpaikkaa, ja täällä sanotaan, että pitää vain leikata edelleen näitä ja tehdä huonompia työolosuhteita palkansaajille ja sillä työllistetään lisää. Kysyntään pitäisi olla yhtä innokkaasti tekemässä töitä kuin nyt tehdään näitä leikkauksia.

Aktiivinen työvoimapolitiikka puuttuu kokonaan, mitään toimenpiteitä ei ole sillä alueella. Aktivointiasteet laskevat koko ajan, kukaan ei kanna huolta siitä. Yli 130 000 pitkäaikaistyötöntä — yhtään toimenpidettä ei ole sillä alueella. Sanon, että kyllä aika lailla on ollut aneeminen tämä tilanne, missä tällä työttömyysasteella ollaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

12.33 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallituksen toimet tuolla työllisyyspuolella ovat olleet aika anhittomia, kun sitä katsotaan, siinä mielessä, että tulee sata työtöntä per päivä, on ennätystyöttömyys ja konkurseja lai-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

tetaan vireille, oliko se nyt sitten kymmenen per päivä, jos oikein muistan. Se on aika hirveä määrä, ja se pitäisi ottaa tosissaan.

No, oikeastaan minulla on kaksi hyvin spesifiä kysymystä ministereille:

Ensimmäinen kysymys on se, että kun te teidän sopeutuksessa suunnittelitte, että näistä 100 000 lisätyöllisestä tulee kahden miljardin euron säästö, ja nyt te ette ole niitä 100 000:ta lisätyöllistä valitettavasti saaneet ja näyttää siltä, että ette tule myöskään saamaan, niin miten te tämän kahden miljardin säästön sitten hoidatte. Mistä se säästö sitten otetaan, kun työllisyys ei näytä nousevan, vaikka sitä kaikki kovasti toivomme?

Toinen kysymys on sitten tästä alueellisesta kuljetustuesta, jolla vaikutetaan suoraan Itä- ja Pohjois-Suomen yrityksiin, erityisesti vientiyritysten toimintaedellytyksiin. Minkä takia te leikkaatte siitä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra.

12.34 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Me kaikki pukeudumme päivittäin vaatteisiin, mutta liian harvoin jopa kansanedustajat tässä salissa valitsevat pukeutua kotimaisten merkkien ja suomalaisten suunnittelijoiden vaatteisiin, varsinkin tänä aikana, kun ultrapikamuoti tulee markkinoille ja puskee sinne kaikenlaista roskaa, joka on niin terveydelle kuin ympäristölle haitallista. Suomessa on todella hyvä ekosysteemi teknologiayrityksille, mutta samanlaista ekosysteemiä ei ole muoti- ja designlähtöisille kuluttajatuoteyrityksille. Pohdinkin, minkälaisia mahdollisuuksia olisi rakentaa jotain tällaista, tukea kotimaisia design- ja muotiyrityksiä viennissä, sillä vaatteita tarvitaan päivittäin, mutta suomalaiset yritykset tarvitsevat hieman apua markkinoille pääsyyn. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

12.34 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt vuoden 26 talousarviossa olevista työsuojeluhallinnon työpaikkavalvontaan kohdennetuista henkilötyövuosista, kun ne näyttäisivät vähenevän kahdeksalla henkilötyövuodella tähän vuoteen verrattuna. Hallitus siis käytännössä heikentää työsuojeluvalvonnan resursseja samalla, kun työvoiman väärinkäytökset ovat yhä yleisempiä ja myöskin yhä törkeämpiä. Riistotalouden kitkemisen tulisi turvata selvästi enemmän resursseja, minkä lisäksi tarvittavat lainsäädäntöhankkeet, kuten kanneoikeuden antaminen ammattiliitoille, tulisi käynnistää välittömästi.

Arvoisa ministeri, tässä edustaja Koskela jo nosti esiin nämä viime viikolla esiin tulleet väärinkäytökset, kuinka nuoria työntekijöitä riistetään muun muassa laittomilla työajoilla, jättämällä ylityökorvaukset maksamatta tai painostamalla kuumeessa olevia työntekijöitä töihin. Näihin väärinkäytöksiin puuttuvia työntekijöitä on savustettu ulos, ja varoituksia on annettu mielivaltaisesti. Nyt kysynkin teiltä, ministeri Marttinen: Miten te turvaatte työsuojelun ja sen valvonnan? Miten te voisitte nyt näitä resursseja parantaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

12.36 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Kiitos ministerille esittelystä — oli hienoa kuulla, että ministeri Marttinen on

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

aloittanut päivänsä omalta kotiseudulta Länsi-Uudeltamaalta. Siellä on hyvin paljon menestyksekkäitä yrityksiä, jotka myöskin pystyvät tarjoamaan työtä ympäri Suomea, mikä on todella, todella hienoa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa esiin myöskin nämä rahoitusongelmat, koska ne ovat tällä hetkellä yksi suurimmista syistä siihen, miksi varsinkaan pk-yritykset eivät saa kasvua aikaan. Kysyisinkin ministeri Puustolta: voisiko seuraavaa kehysriihä silmällä pitäen vielä harkita ja miettiä, mitä tähän pankkisääntelyyn voisi tehdä, koska tämä on nyt tällä hetkellä todella iso haaste siinä, että me saataisiin myöskin, sanotaanko, kysyntää aikaiseksi, luotua työmarkkinoilla?

Lisäisin myöskin kysymyksen ministeri Puustolle liittyen teollisuuspuistoihin. Olen ymmärtänyt, että tässä ihan viime aikoina on aloitettu myöskin TEMin puolella selvitys siitä, millä tavalla voitaisiin konkreettisesti lähteä edistämään teollisuuspuistoajattelua. Voitteko te avata, missä kohtaa ensi vuoden aikana tähän liittyviä päätöksiä tullaan tekemään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

12.37 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että kerrankin olen löytänyt asian, josta olen samaa mieltä edustaja Koskelan kanssa, [Jari Koskela: Vihdoinkin!] ja se on se, että minua myöskin häiritsee se, että nuorten asemaan työelämässä ei kiinnitetä riittävästi huomiota. On todella tärkeää, että heitä kohdellaan hyvin ja että he myös tuntevat oikeutensa.

Tässä on tullut mainittua yritys nimeltä Normal, ja olen kyllä sitä mieltä, että se ei ole suinkaan ainoa yritys Suomessa, jonka johtamistavoissa on paljonkin toivomisen varaa, erityisesti kun heidän henkilökunnassaan on paljon nuoria ihmisiä. Näitähän on tullut esiin aikaisemminkin muun muassa ravintola-alalta, esimerkiksi niin, että perehdytys voi olla puutteellista, ei ole tarpeeksi lepotaukoja tai henkilökuntaa tarpeeksi vuorossa. Joka kerta, kun kuulen jostakin tällaisesta uudesta yrityksestä, joka kohtelee kaltoin työntekijöitä, minua harmittaa kaikkien niiden muiden alan yritysten puolesta, koska he pilaavat muidenkin maineen samalla.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin kysyä ministereiltä: millä tavalla näihin kaltoinkohteluihin aiotaan puuttua?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

12.38 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, arvoisat ministrit! Kaksi asiaa:

Ensimmäinen on, että olen Suomen Pankin tilintarkastajien puheenjohtaja ja kiinnitän jatkuvasti huomiota siihen, kuinka nollatulokseen Suomen Pankki joutuu jatkuvasti. Sen hän johtuu siitä, että niin sanottuja liikepankkien yön yli -talletuksia tulee jatkuvasti enenevässä määrin Suomen Pankkiin ja niille maksetaan hyvä korko. On aivan selvä asia, kuten edustaja Lohi täällä mainitsi, että jos joku vähänkin epävarma yritys hakee rahoitusta tai yksityinen, on paljon selkeämpää ottaa Suomen Pankista varma korkotuotto. Pitäisikö tähän asiaan puuttua jollakin tavalla? Tällä hetkellä ainoastaan kehittyvä kultakanta takaa Suomen Pankilla sen nenän veden pinnalla olemisen.

Toinen hyvin ikävä asia on tämä YEL-laki. Koska se saadaan sille oikealle tasolle elikkä niin, että ihminen maksaa eläkettä siitä, mitä tienaa, eikä jostakin kuvitteellisesta tulok-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

sesta, koska tämä on nyt aiheuttanut jatkuvasti yritysten lakkauttamisia, konkurssseja eli-
kä entistä enemmän työttömiä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

12.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä hur-
ja tilanne. Me toden totta olemme taantumassa, ja me tarvitsemme mitä kipeimmin kasvua
ja työpaikkoja.

Huomasin tällaisen tuoreen VTV:n raportin, jossa todetaan, että hallituksen työllisyys-
toimet ovat jopa voineet hidastaa talouskasvun käynnistämistä. Tässä viitataan siihen, että
kun heikossa suhdannetilanteessa leikataan työttömyysturvaa, ihmisillä ei ole rahaa kulut-
taa, kulutus supistuu ja talouden kierre alaspäin on sitten seurauksena. Minä ihmettelen,
ministeri, tätä. Minusta tuntuu, että hyvin usein hallitus monilla toimillaan saattaa itse olla
sen kasvun pahin jarru. En esimerkiksi ymmärrä sitä, että kun me tarvitsemme luottamusta
ja ihmisillä on esimerkiksi huoli työpaikoista, ihan aiheellisesti, niin miten voi luottamusta
vahvistaa se, että hallitus sitten näille ihmisille kertoo, että jatkossa on helpompi antaa pot-
kut ja saada potkut.

Eli siis monet hallituksen toimet itse asiassa mielestäni ovat jarruna sille kasvulle, kun
pitäisi päinvastoin saada lisää kasvua ja työllisyyttä. Eli onko nyt niin, puhemies, että hal-
litus itse on yksi jarru Suomen kasvulle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

12.41 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Tot-
tahan se on, että tietynlaisessa taantumassa me olemme. Kysymys kuuluu vain: onko Suo-
mella malttia vaurastua? Maltti on valttia tässä ajassa, ja kun katson hallituksen veropää-
töksiä, niin siinä kyllä, kun katsomme tilannekuvaa, harmillisesti tämä veropolitiikka on
ollut aika poukkoilevaa, ja se vaikuttaa myös yritysten suuntaan. Toivon, että ministerit
siellä ministeriaitiossa ottavat eduskunnan puheet vakavasti, kun siellä valiokunnan mie-
tinnössä myös talousvaliokunta on tuonut esiin tämän vakavan huolen pk-yritysten rahoit-
uksesta, ja tähän nyt viimeistään ensi vuonna puututaan vakavalla kädellä ministeriöissä.
Nimittäin meillä on 455 000 yritystä tässä maassa, ja tästä luvusta 95,7 prosenttia on niitä
pieniä yrityksiä, alle kymmenen henkeä työllistäviä yrityksiä, ja jos he ilmoittavat, että on
vakavia haasteita saada rahoitusta pankeista, niin tähän pitää kyllä puuttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

12.42 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreä siirtymä
on meille todella iso mahdollisuus, ja valiokunnan mietinnössäkkin tunnistetaan niitä haas-
teita, joista yksi on riittävä kantaverkon kapasiteetti. On hyvä, että on nostettu esille, että
Itä-Suomessa erityisesti tarvitaan sen vahvistamista.

Toinen ongelma on tietysti hallituksen epäjohtamukainen ilmastopolitiikka, ja esimer-
kiksi nyt jakeluvelvoitteen laskeminen vei pohjan Nestein puhtaiden polttoaineiden kehittä-
misbisnekseltä.

Haluan nostaa esille myös sen, että miten on mahdollista, että Business Finland, joka si-
nänsä näitä tukia tähän puhtaaseen siirtymään antaa, mikä on hyvä asia, voi antaa sellaista

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

hankkeelle, joka on meidän lain vastainen. Eliikkä nyt saimme kuulla, että Business Finland on myöntänyt 150 miljoonaa kaivoshankkeelle, joka on meidän soidensuojeluohjelman vastainen ja joka on meidän Natura-lainsäädännön vastainen. Miten on mahdollista, että tällaiselle laittomalle hankkeelle voidaan myöntää tukea? [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

12.43 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan Business Finlandin tiellä: On erinomaisen hyvä ensinnäkin se, että tuotantokannustin edelleenkin on olemassa, ja sen pitää siellä ollakin. Ennemminkin pitää olla suunta se, että tuotantokannustimen summaa kasvatetaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Mutta se, mikä siellä tällä hetkellä on erityisen vaikea tilanne, on se, että kriteerit, millä tuotantokannustinta voidaan myöntää, ovat sellaisia, että ne sulkevat pois huomattavan paljon suomalaisiakin, kotimaisiakin tuotantoja, koska tuotantojen budjettikriteerit ovat niin suuria tai tv-sarjojen niin korkealla. Tämähän tarkoittaa sitä, että esimerkiksi nytkin, tänäkin vuonna todennäköisesti jää myöntämättä sitä tukea sen takia, että ei ole niin paljon niitä kriteereitä täyttäviä tuotantoja. Tämä olisi sellainen asia, joka ei vaadi budjetointia, ei minkäänäköistä resursointia. Tässä tehtäisiin vain päätös kriteereitten muuttamisesta, mikä taas olisi äärimmäisen hyvä asia alalle ja myös sen kasvun luomisessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

12.44 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kunnioitetut ministerit! Pienyrittäjiä eli alle kymmenen työntekijän yrityksiä on maassamme 96 prosenttia. Mikro- ja yksinyrittäjäyritykset ovat Suomen talouden perusta, mutta niiden merkitys jää liian usein suurten toimijoiden ja julkisen sektorin varjoon. Juuri pienyrittäjät luovat työtä, palveluja ja elinvoimaa koko maahan. Hallitusohjelma on yrittäjämyönteinen ja antaa tärkeän viestin niille, jotka kantavat vastuun omasta toimeentulostaan ja usein myös muiden työllistämisestä.

Yrittäjät toimivat silti raskaan maksurasituksen alla. YEL-työtulo ei monessa tapauksessa vastaa todellisia ansioita, mikä heikentää sekä arkea että tulevaa eläketurvaa. Yrittäjän eläkkeen tulee turvata kohtuullinen toimeentulo myös työuran jälkeen. Yrittäjä kantaa riskin, investoi ja työllistää, mutta saa usein heikomman eläkkeen kuin palkkaamansa työntekijät. Tämä epäsuhta edellyttää korjaamista. YEL-järjestelmän uudistuksen on vahvistettava luottamusta ja tunnistettava sekä tunnustettava yrittäjän todellisuus. Arvoisa ministeri, kuinka tämä YEL-uudistus etenee?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

12.45 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että täällä on vahvasti noussut pk-yritysten rahoitus. Se on todellinen ongelma tällä hetkellä. Edes Finnveran takaukset eivät riitä, jotta saataisiin pankista rahoitusta ulos.

No, sitten kannattaa ehkä hallituksen lukea tuore VTV:n arvio hallituksen työllisyystoimista — se on samaa kuin tältä laidalta koko ajan toivotettu. Heidän arvionsa on, että hallituksen työllisyystoimet ovat hidastaneet talouskasvua, erityisesti työttömien kurjistami-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

nen nousee ensimmäisenä esiin. Toinen hyvä huomio siellä on, että VM:n talousennusteet arvioidaan aivan liian positiivisesti tällä hetkellä. Hallitus pitkälti niitten varaan laskee tätä kasvua, ja ne ovat kaukana siitä, mikä on todellisuus.

Kiitos jaoston puheenjohtajalle, että Itä-Suomen nosti esille, mutta kyllähän hallituksen toimenpiteet ovat olleet kaikkea muuta: [Puhemies koputtaa] 300 miljoonaa leikataan aluekehitysrahoja Itä- ja Pohjois-Suomesta. Meille se on 12 miljoonaa, juuri lähti 7,5 miljoonaa yritystukia, [Puhemies: Aika!] ja samaan aikaan 1,6 miljoonaa alueellisesta kuljetustuesta leikataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

12.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hallituksen linja suorastaan on järkyttävä itäisen Suomen kannalta. Itä-Suomi-ohjelmaa on luvattu, mutta sitä on luvattu niin paljon, etten jaksa enää uskoa siihen. Se on ollut ja mennyt, kaikkea hienoa annettu. Tierahat? Missä ovat itätatarahat Imatra—Joensuu? Ei mitään, ja nyt menivät kuljetustuet.

Kun te molemmat ministerit äsken todistitte vahvasti ääni väristen puhtaasta siirtymästä, niin oletteko te tutustuneet, arvoisat ministerit, tilastotietoihin? Suomeen tuodaan ulkomailta jätettä 470 000 tonnia, [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] ja te puhutte täällä puhtaasta siirtymästä. Sanokaa nyt, arvoisat ministerit, minulle, missä tässä se puhtaus on. Sitä paitsi Italiasta tuotava jäte tulee meille sellaiselta organisaatiolta, joka on järjestäytynyttä rikollisuutta. Kysyn teiltä molemmilta ministereiltä: aiotteko oikeasti lähteä tutkimaan tätä, miten tällainen on mahdollista, että tällainen veronkierto mahdollistetaan ja valtion rahoja on käytetty tähän hommaan mukaan? Jos joku muu yrittäjä tai joku yksityinen yrittäjä tähän syylistyisi, hänen paikkansa olisi todennäköisesti siellä, missä ei kysellä, missä on seuraava yösiija. Aiotteko puuttua tähän vääryyteen? Lähes sata kiloa per suomalainen tulee ulkomailta semmoista moskaa, jonka laadusta ei tiedä kukaan yhtään mitään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

12.48 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Precis som det har kommit fram här får vi en hel del kontakter kring finansiering, främst till små och medelstora företag men också till privatpersoner som inte får det för sitt egnahemshus eller till bostäder, och jättefint att det har kommit fram här också.

Sedan vill jag också lyfta fram ungdomarnas sysselsättningsedel, en väldigt bra åtgärd, och vi hoppas att det kommer att bära frukt bra under det kommande året, och samma gäller också tillväxtprogrammet som publicerades nyligen — en mycket bra sak.

Suomi tarvitsee investointeja ja tulevaisuudenuskoa, ja näitä investointeja tarvitaan tuotantoon, toki myös henkilöstöön, ja on ensisijaisen tärkeätä, että saadaan rahoitus näihin, mutta myös että yrityksissä uskotaan tulevaisuuteen ja kehitetään niitä tuotteita. Tki on tärkeä, ja se i-puoli on kanssa tärkeä, että myydään tuotteita. Mutta on monta yritystä Suomessa, joiden omistajat ovat aika iäkkäitä. Sukupolvenvaihdokset, omistajanvaihdokset — millä tavalla hallitus voi nopeuttaa ja parantaa näitä ensi vuonna? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

12.49 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Kritiikki työttömyyden ongelmasta on tietysti aivan ymmärrettävää, samoiten puhe siitä, että yrityksiä on mennyt valtava määrä konkurssiin, mutta huomaamatta jää, että myös työllisten määrä on parantunut samoiten kuin uusia yrityksiä on samalla perustettu ennätyksellinen määrä. Lopultahan tässä keskustelussa kyse on maailmankuvista, siitä, uskotaanko me, että esimerkiksi työmarkkinasääntelyä ja työmarkkinakorporatismia lisäämällä tilanteet muuttuvat paremmiksi, tarvitaanko enemmän vai vähemmän normeja, enemmän vai vähemmän työllistymisen ja työnteon esteitä, tai voisiko oikeasti työllisyys parantua lisäämällä verotusta ja sosiaalisia tulonsiirtoja. Kyllä minä nyt ajattelen, että Suomessa tätä reseptiä on kokeiltu riittävän pitkään ja seuraavaksi vastauksen täytyy olla, että vähemmän veroja, vähemmän normeja, vähemmän valtiota, julkinen sektori pois tieltä ja annetaan suomalaisten tehdä. Kannustankin arvon ministereitä jatkamaan sillä ennakkoluulottomalla linjalla, jolla olette tätä meidän järjestelmää uudistaneet tähänkin asti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Piritta.

12.51 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerit tässä kertoivat uusista hyvistä investoinneista, ja sehän on erittäin hieno asia. Jokin aika sitten Tieto-Finlandia-palkittu kirjailija kirjoitti kirjan Pitkä vuoro, joka kertoo laajasti työntekijöitten hyväksikäytöstä, ja sitä lukiessa tulee aivan fyysisesti paha olo siitä, kuinka olemme kaikki kollektiivisesti epäonnistuneet työntekijöitten puolien pitämisessä jo vuosikausia. Meillä on esimerkkeinä näitä Turun telakan tapahtumia, ja viimeisimmät epäilyt ovat metsäalalla, ja ne ovat karu muistutus siitä, että työperäinen hyväksikäyttö ei ole poikkeus vaan vain jäävuoren huippu on jäänyt kiinni. Ihmisiä, jotka tulevat tänne tekemään rehellistä työtä, on kohdeltu tavalla, joka ei yksinkertaisesti kuulu suomalaiseen työelämään, eikä sitä voida hyväksyä. Suomalainen työelämä on rakennettu luottamukselle ja rehellisyydelle, ja rehellinen suomalainen yrittäjä maksaa veronsa ja hoitaa velvoitteensa ja maksaa työntekijöille sen palkan, mikä on sovittu. SDP on kannattanut alipalkkauksen kriminalisointia ja ammattiliittojen kanneoikeutta. Nyt tarvittaisiin tekoja tällä sektorilla. Mitä, hallitus, hyvät ministerit, tällä sektorilla tapahtuu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

12.52 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä palaan tähän Itä-Suomen tilanteeseen:

Seurasin myös maakuntaliitosta käsin sitä prosessia silloin, kun hallitus laittoi liikkeelle tämän Itä-Suomen ohjelman tekemisen, ja meillähän kuusi maakuntaa tekivät valtavan työn. Kymmenet, sadat ihmiset tekivät työtä sen ohjelman eteen ja kasasivat listauksen toimenpiteistä, mitkä maakunnista käsin näyttivät siltä, että ne voisivat lisätä elinvoimaa tässä haastavassa geopoliittisessa tilanteessa.

Mutta kuinkas sitten kävikään? Kun maan hallitus julkaisi tämän ohjelman, niin sieltä puuttuivat eurot ja sieltä puuttuivat myös aikataulut. Hyvä listaus oli kyllä asioita, ja yksi niistä oli tämä erityistalousalue. Nyt kysynkin: Mikä tilanne siinä erityistalousalueessa on? Vaalikausi alkaa kaarrella loppua kohti, ja tiedän, että tämä talo ja ministeriöt ovat hyvin siiloutuneita, ja kun pitää tehdä poikkihallinnollista työtä, niin siellä on monenlaisia tulpia välissä. Oletteko löytäneet korkin avaajaa, ja onko niitä tulppia poistettu sieltä?

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

12.53 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille hyvästä työstä ja hyvästä keskustelusta — ihan hyviä ajatuksia monestakin eri suunnasta. — Kolme huomiota:

Yksi on se, että mitään semmoista yksittäistä temppua, millä maa lähtee kasvuun ja työllisyys kasvuun, ei varmastikaan ole, vaan se on aika arkista aherrusta. Minä laskin, että me ollaan talousvaliokunnassa tehty 18 mietintöä ja 26 lausuntoa aika lailla yksimielisesti, jotta oltaisiin kasvuun valmiita, kun suhdanne kääntyy.

Toinen huomio on sitten se, että lupauDISTUSTEN, jotka nyt menevät yhteen paikkaan, pitäisi sujua ja lorista niin kuin tunturipuro, yhtä puhtaana ja yhtä sujuvasti ja nopeasti eteenpäin. Se tulee olemaan merkittävä muutos.

Kolmas on sitten nämä puhtaan siirtymän investoinnit, joita on seitsemän miljardia klousattu, ja siellä pipelineissa on 300 miljardia vielä mahdollisuuksia. Kysymykseni kuuluu ministereille: Tämä kantaverkko on se keskeinen kysymys tämän Suomen sähköistämisessä. Missä kohtaa siinä mennään, ja miten olette sitä vauhdittaneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

12.54 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy itsekkin tarttua tähän Teittisen kirjaan ja tähän hyväksikäyttöön. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka nuoret ovat epävarmassa asemassa työmarkkinoilla ja kuinka myös ulkomailta tulevat työntekijät ovat joutuneet Suomessa hyväksikäytön uhreiksi. Räikeimpiä tapauksia on muun muassa on se, että telakalla toiminut yritys on vaihtanut nimensä, vaikka se on jo jäänyt kiinni, ja siirtynyt sitten vaikka Haminaan mediatietojen mukaan datakeskustoimaalle. Tällaista ei Suomessa saa tapahtua. Sille, että tällaisesta hyväksikäytöstä on tullut maan tapa, täytyy todellakin tehdä jotain.

Siksi me SDP:ssä olemme esittäneet muun muassa kanneoikeutta ammattiliitoille, alipalkkauksen kriminalisointia, kuten palkkavarkauden kriminalisointia, ja myöskin tilaaja-vastuulain vahvistamista.

Haluaisimmekin nyt sosiaalidemokraatteina kuulla, mitä ministeri vastaa näihin esityksiin, jotta tämä törkeä työmarkkinarikollisuus saadaan kuriin ja jotta nämä kojariyrytykset saadaan Suomesta ulos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

12.55 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon voimia ja ennen kaikkea rohkeutta meidän ministereille tässä erittäin haastavassa maailmanajassa.

On hyvä myös muistaa, että vaikka sota joku päivä loppuu, niin se ei kyllä yksinään poista niitä haasteita, mitä meillä Euroopalla ja koko Suomella on kilpailukyvyyn kanssa. Tämä olisi syytä muistaa näissä keskusteluissa, eli rohkeutta todella tarvitaan. Kasvutoimet, mitä nyt on tehty, työelämäuudistukset, veronalennukset ovat oikeaan suuntaan tärkeitä askeleita, mutta kuten sanoin, haasteet ovat aivan massiiviset ihan koko Euroopan tasolla. Investoinnit, valtiovetoisuus niissä, transaktionaalisuus — ne nousevat keskiöön.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Se, millä tavalla Suomi pystyy olemaan houkutteleva maa investoinneille, tarkoittaa työpaikkoja, elinvoimaa, turvallisuutta, ja tässä totta kai toivon aktiivista roolia, mutta unohtamatta niitä meidän loistavia pieniä pk-yrityksiä ja heidän rahoitushaasteitaan. Sieltä niitä on kasvanut maailman maineeseen. Pienestä on aina aloitettava. Eli tässä on kokonaisuutta teillä kyllä aika paljon edessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

12.57 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä hakemassa ratkaisuja niin, että löytyisi joku piilotettu jarru, ja yksi osa sitä on hallituksen tempoileva politiikka, joka jarruttaa kasvua ja investointeja. Houkutteleva investointiympäristö, jonka ministeri mainitsi miljardin rahoituksen yhteydessä, ei synny kansainvälisiä suhteita tai maakuvaa rikkomalla, eikä se synny epäennakoitavuudella, jota myös on nähty. Valtiovarainministerihän haastattelussa vihjailee euroerolla, mikä ei varmaan lisää vakautta investointimarkkinoille.

Vihreä siirtymä kuitenkin tarvitsisi myös määrätietoista työtä. Maahamme syntyisi valtava määrä tuulivoimainvestointeja nykyään täysin markkinaehtoisesti, jos annettaisiin sille pötkäystä eikä tehdä joitain teennäisiä etäisyyssäännöksiä ja muita hankaluuksia. Myös aurinkovoimasta: 90 prosenttia suomalaisista haluaisi lisää paikallista, turvallista aurinkovoimaa, mutta senkään eteen ei ole nähty mitään tekemistä. Taisteleeko kukaan kasvun puolesta näillä vihreän siirtymän sektoreilla? Olisi hienoa, jos työministeri vastaisi: oletteko te lukenut Teittisen kirjan ja silti kehtaatte leikata työsuojeluvaltuutettujen rahoista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.58 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on tehty monia tärkeitä uudistuksia, joiden avulla pyritäänkin korjaamaan haastavaa talous- ja työllisyystilannetta. Kasvupanostukset keskityvät erityisesti puhtaaseen teknologiaan ja strategiaan innovaatioihin. Investoinnit taas kohdistuvat vetyyn, sähköpolttoaineisiin, energian varastointiin, akkuteknologiaan ja kiertotalouteen. Näistä kärjistä hyötyy myös Satakunnan seutu, joka on puhtaan siirtymän edelläkävijämaakunta. On positiivista, että Satakuntaan on vireillä lukuisia vihreän siirtymän hankkeita, ja investoinnit luovat myös lukuisia työpaikkoja. On tärkeää, että Suomi näyttäytyy myös koko ajan kiinnostavana investointikohteena, ja vihreän siirtymän investointeja on tänä vuonna toteutumassa yli kymmenen miljardin euron edestä. Ei myöskään sovi unohtaa puolustusteollisuuden investointeja, jotka luovat tuhansia työpaikkoja koko Suomen alueelle. Tätä me tarvitsemme lisää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

12.59 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Voisi todeta, että hallituksen työllisyyspolitiikka on jakautunut kolmeen osaan hyvin keskeisesti: 1) työttömiltä leikkaaminen, 2) työsuhdeturvan heikentäminen, 3) työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien heikentäminen, ja tulokset ovat valitettavasti nähtävissä. Voi myös sanoa, että työelämän tasapaino on kyllä järkkynyt aika vahvasti niin, että se on kääntynyt

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

täysin sinne toiseen laitaan. Voitaneen jopa todeta, että työelämän keikahduspiste on ylitetty kyllä täysin, valitettavasti.

Kysynkin työministeriltä: Onko mitään mahdollisuuksia ajatella nytten korjaavia toimenpiteitä tämän järkkyneen tasapainon osalta, mitä työelämässä ollaan koettu? Olisiko todellakin niin, että hallitus olisi kuitenkin aidosti pohtimassa ja miettimässä sitä, minkälaisia korjaavia toimenpiteitä tämän tasapainon säilyttämiseksi olisi löydettävissä? Yksi keskeinen voisi esimerkiksi olla alipalkkauksen kriminalisointi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän vielä edustajat Siponen ja Yrttiaho ja sen jälkeen ministereiden puheenvuorot, ja sitten jatketaan vielä hetken aikaa debattia. — Edustaja Siponen.

13.00 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille esittelyistä. — Aloitan itsekkin tällä rahoitusasialla: Tällä eduskunnassa on käyty paljon keskustelua pienyritysten ja kotitalouksien rahoitusongelmista, ja te, ministeri, olette ollut kiitettävästi paikalla ja kuunnellut näitä huolia. Ehkä toivoisin, että tässäkin keskustelun yhteydessä vielä kertoisitte ne konkreettiset asiat, mitä hallitus tulee ensi vuoden aikana tekemään näitten rahoitushaasteitten korjaamiseksi.

Jatkan myöskin tästä Itä-Suomen tilanteesta: Nyt on Itä-Suomi-ohjelmaan liittyen tämä Bromanin esitys näistä erityistalousalueista tullut tai tulossa. Pyytäisin myöskin tähän selkeää vastausta: Aikooko hallitus nyt edistää näitä erityistalousalueita tämän hallituskauden lopulla? Tulevatko ne konkretiaan? Saadaanko näitä eteenpäin, vai jääkö meillä jälleen sinne mappiin yksi paperinippu lisää näitä Itä-Suomi-ohjelmia.

Vielä loppuun ministeri Marttiselle yksi täsmäkysymys: Hallitusohjelmassa luvataan, että tarkastellaan kilpailulakia maatalousyrittäjien kannattavuuden parantamiseksi. [Puhemies koputtaa] Onko tulossa muutoksia kilpailulakiin, ja jos on, niin minkälaisia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

13.02 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Etenkin risteilijäkauppoja ja telakkateollisuutta rahoittavan Finnveran uusi lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa eilen. Vasemmistoliitto esitti lakiin muutoksia, joilla olisi osaltaan voitu suitsia telakoilla, rakennuksilla ja muualla teollisuudessa rehottavaa ulkomaisen halpatyön hyväksikäyttöä. Valtion miljardirahoitusten vastineeksi olisi tullut edellyttää tiukempaa suomalaista intressiä ja suomalaisten työehtojen noudattamista rahoitettavissa hankkeissa. Eduskunnan enemmistö valitettavasti hylkäsi nämä muutosehdotukset.

Ministeri Puisto, kysyin teiltä aiemmin syksyllä, miten hallitus aikoo toimia ulkomaisen halpatyön käytön estämiseksi ja niin sanotun suomalaisen intressin toteutumiseksi Finnveran miljardirahoituksessa. Vastasitte silloin täällä salissa eduskunnan pöytäkirjan mukaan näin: ”Ei ole ihan helppo tehtävä hallita sitä ja valvoa sitä, mutta tässä pitää lähteä sopimusmääräyksiin siihen, että sitä valvontaa tehdään ja tässäkin tapauksessa.” Miten nyt arvioitte, tuletteko vaikuttamaan ja voitteko vaikuttaa siihen, [Puhemies koputtaa] että sopimusmääräyksiin näitä telakkateollisuudessa rehottavia väärinkäytöksiä voitaisiin paremmin estää? [Puhemies: Aika!] Tietenkin tämä vaatii myöskin muita lainsäädännön kiristystyksiä, ja niihin voisi työministeri Marttinen vastata.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen. — Otetaan tähän väliin ministereiden puheenvuorot, ja sitten jatketaan debattia.

13.03 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia kansanedustajille hyvistä kysymyksistä. — Aivan kaikkiin en varmasti tässä ennätä vastaamaan, mutta kun jaoston puheenjohtaja otti esille työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhteistyön, niin olen täysin samaa mieltä siitä, että ainahan julkisiin organisaatioihin syntyy näitä jakolinjoja, joissa taas vastaavasti se yhteistyö katkeaa, ja tämä on selkeästi yksi asia. Tämä on tunnistettu, ja käymme asiaa läpi, miten yhteistyötä saataisiin paremmin toimimaan, koska tällä hetkellä näyttää myös siltä, että osassa päin Suomea esimerkiksi työttömien terveystarkastuksilla tai niillä palveluilla, joita taas vastaavasti nämä henkilöt tarvitsevat, jotta taas heidän työkykyään voidaan ylläpitää, syntyy puutoksia palveluketjuissa. Tämä on minusta myös hyvä todeta ääneen. Eli asiaa on kyllä tiedostettu, ja käymme sitä läpi myös yhdessä STM:n kanssa.

Edustaja Harjanne otti esille teknologisen murroksen ja sen vaikutukset: Tässä on myös rehellistä todeta se, että uutta tutkimustietoa tekoälyn vaikutuksista työmarkkinoihin tulee koko ajan. Selvää on se, että tekoälyllä tulee olemaan vaikutusta hyvin laajasti eri työtehtäviin. Mutta kokonaan toinen kysymys on se, mihin määrään erilaisia työtehtäviä tekoäly vaikuttaa niin dramaattisesti ja voimakkaasti, että se hävittää ne kokonaan työmarkkinoilta, ja tähän taas vastaavasti meillä ei ole selkeää vastausta. Selvää on se, että meidän täytyy hyvin tarkasti käydä läpi tulevaisuudessa meidän julkiset palvelumme, työllisyyspalvelut mutta myös koulutuspalvelut ja pyrkiä kohdistamaan ikään kuin koulutusta niille aloille, joilla voimakasta työvoiman kysyntää on tulevaisuudessa. Selvää on myös se, että tämä tekninen murros tulee myös luomaan paljon uusia työpaikkoja ja nostamaan kuitenkin tarvetta korkeasti koulutetuille työntekijöille. Voin vakuuttaa teille, että kun käyn vaikka Brysselissä ministerineuvoston kokouksessa, niin tämä on aina joka kerta esillä. Kaikki kollegat kyllä pohtivat tätä asiaa joka puolella maailmaa kaikkienensa.

Nuorten asema työmarkkinoilla nousi edustaja Minja Koskelan ja edustaja Kauman puheenvuoroissa: Nyt jos käydään läpi ihan aidosti, mitä tämä hallitus on tekemässä — ja tämä liittyy myös edustaja Suhosen puheenvuoroon — niin nämä ovat hyvin maltillisia uudistuksia meidän työmarkkinalainsäädäntöömme, mitä ollaan tekemässä. Niiden tavoitteena on nimenomaan avata suomalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille mahdollisuuksia työllistää enemmän. Pidän niitä erittäin perusteltuina ja myös kestävästi rakennettuina. Otan esimerkin: Määräaikaisuuksia koskeva uusi lainsäädäntökokonaisuus, jonka saatte sitten alkuvuonna tänne käsittelyyn, kun olette taas palanneet levänneenä takaisin töihin, eikö näin? Siinä on siis mahdollista nyt tehdä ilman perustetta kolmessa pätkässä enintään vuoden mittainen määräaikainen työsuhde, mutta tämän jälkeen, mikäli samaan tehtävään tarvitaan edelleen työvoimaa, sitä työtehtävää tulee tarjota sille henkilölle, joka on ollut jo hoitamassa sitä työtehtävää. Eli me olemme myös käyneet läpi hyvin tarkkaan sitä lainsäädännön kokonaisuutta, jotta vaikka tällaiset ketjuttamiskysymykset saadaan katkaistua sieltä. Tällä hetkellä jo siis mielestäni ketjuttamiskysymys ja ne ongelmat liittyvät erityisesti suuriin julkisiin työnantajiin. [Arto Satonen: Kyllä! — Fatim Diarra: Näin on!] Siellä on paljon huonoa johtamista, ja jo tällä hetkellä nämä kysymykset pitäisi pystyä ratkaisemaan aivan pelkästään johtamiseen liittyvillä ratkaisuilla. Voin sanoa teille, että aion tavalta myös julkisen sektorin työnantajia ja käydä myös tämän keskustelun hyvin suoraan, koska on täysin kohtuutonta, että vaikka sosiaali- ja terveydenhuollossa on tilanteita, joissa

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

sairaanhoitajan työtehtäviä kehitetään hyvin raakasti, vaikka tiedetään, että tarve sille työlle on jopa pysyvä, joten tässä on kyllä paljon tehtävää kaikkienensa.

Norminpurusta kysyttiin: Työ etenee, toimeenpano on liikkeellä, ja meidän ministeriö on tähän osallistunut hyvin voimakkaasti, mutta totta kai aina kaikki ehdotukset ja ajatukset ovat hyvin tervetulleita. Me pidämme tätä tavoitetta kyllä hyvin korkeana.

Vielä loppuun, rouva puhemies, tästä VTV:n raportista, minkä edustaja Viitanenkin otti esille, on hyvä nyt todeta ehkä alkuun se, että hienoa nähdä jälleen, että SDP:n eduskuntaryhmä näyttääkin arvostavan VTV:n tekemää tutkimustyötä, koska muistelen, että aivan tässä taannoin, kun VTV teki laajan raportin, jossa esitti voimakasta kritiikkiä Marinin hallituksen finanssipolitiikkaa kohtaan, aika monet SDP:n kansanedustajat melkein polttivat saunan pesässä koko raportin. Mutta hienoa nähdä, että nyt olette palanneet siis arvostamaan tätä tehtyä työtä. VTV totesi [Pia Viitasen välihuuto] — olen menossa siihen, jos edustaja Viitanen kuuntelee — tässä omassa raportissaan siis sen, että ensinnäkin nämä rakenteelliset uudistukset ovat tarpeellisia. VTV totesi myös, että on hyvin vaikea ajoittaa näitä rakenteellisia toimia taas suhdannetilanteeseen. Kolmanneksi he myös totesivat sen, että kun hallitusohjelmaa laadittiin ja tehtiin, niin myös silloin, kyllä, valtiovarainministeriön arviot talouskasvusta ja kasvunäkymästä olivat selkeästi positiivisempia kuin vastaavasti tällä hetkellä.

Mutta, hyvät kansanedustajat, Suomi on jättänyt tekemättä melkein 20 vuoden ajan näitä rakenteellisia uudistuksia. Koskaan ei ole ollut hyvä aika toimeenpanna niitä, ja nyt niitä toimeenpannaan. Samaan aikaan, kun on tehty laajoja rakenteellisia uudistuksia, meidän budjetissamme on ollut myös paljon elvyttäviä kokonaisuuksia, muun muassa veronkevennyksiä tai julkisia infrapainostuksia, jotka ovat tehneet meidän budjeteistamme kuitenkin kokonaisuutenaan elvyttäviä. Elikkä minusta kuitenkin tämä kokonaisuus, mitä hallitus on vienyt eteenpäin, [Puhemies koputtaa] on hyvin kestävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Puisto.

13.09 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Sain varsin isoja kokonaisuuksia itsekin, ja lähdän käsittelemään niitä nyt. — Ensimmäisenä kysymys edustaja Lindéniltä ja myös muilta innovaatorahoituksesta:

Siitä oli hyvä puheenvuoro, ja myös valiokunnan mietinnössä oli hyvin kuvailtu tätä asiaa. Eli tilannehan on se, että me lisätään vahvasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta parlamentaarisen sopimuksen mukaan vuoteen 2030 mennessä aina neljään prosenttiin bkt:stä, missä julkisella sektorilla on osa, ja se vivuttaa yksityistä rahoitusta vahvasti. Tämä on aika vahva nousu, ja me päästään sillä ihan maailman, no, huipulle, ihan top kolmeen tai top viiteen.

Mutta sitten meillä on tämä finanssipoliittinen linja ollut säästötoimia, ja se on iskenyt sinne i-puolelle. Eli tämä ei mene mielestäni ihan balanssissa. Mutta tämän sanottuani Business Finland myös tekee toimenpiteitä asian eteen, eli tämän voi tehdä myös ikään kuin tk-hankkeiden piirissä. Siinä otetaan huomioon näiden tutkimus- ja kehitysratkaisujen hyödyntämismahdollisuudet kyllä. Business Finland esimerkiksi valmistelee uutta matalamman kynnyksen tk-rahoituspalvelua erityisesti startup-yrityksille, missä siis korostuvat kasvuhankkeiset, innovaatiokyvykkäämmät ja kunnianhimoiset hankkeet. Myös ehkä haluan tähän valiokunnan mietinnön päälle sanoa, että kun itsellänikin on tki-taustaa, niin se ei ole aina ihan selvää, missä se t&k:n ja i:n rajapinta menee. Paljon siitä t&k:sta on tosi-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

asiassa sitä innovaatiopuolta. Jos ajattelee esimerkiksi luovien alojen tki-instrumenttiin tehtyä panosta, niin näkisin, että se näkyy siellä innovaatiopuolella väistämättäkin.

Kaiken kaikkiaan sitä paremmalla syyllä meidän pitää ajatella tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa kokonaisuutena. On hyvä, että meillä on se parlamentaarinen ryhmä tässä, mikä jatkaa työskentelyä, ja myös valtioneuvoston tasolla tutkimus- ja innovaationeuvosto, ettei siihen pääse tulemaan mitään tällaisia ikään kuin epäsuhdanteita, mistä tämä on mielestäni kuitenkin esimerkki.

Yritysrahoituksen sääntely:

Tämä on tietysti erittäin tärkeä ja iso kokonaisuus, ja tästä on keskusteltu kyselytunneilakin osin. Jaan sen huolen. Julkisuudessahan on kahta diskurssia: on sellainen, joka sanoo, että yritysrahoitus toimii pääpiirteittäin hyvin, mutta sitten näkisin ihan teidän tavoin, että tässä on ihan selkeitä aukkoja nimenomaan siellä pk-puolella ja sanotaan myös haja-asutusalueilla. Meillä on parikin työryhmää, tässä on tämä peruspankkiryhmä ja sitten on finanssisääntelyn kokonaissääntelyä arvioiva ryhmä, ja tarkoitus on nimenomaan se, että kun EU tekee tätä omnibusia ja sääntelyn keventämistä, niin samalla katsotaan tätä kansallista puolta.

Muutama esimerkki siitä, mitä me ollaan tehty: Finnveran puolella pk-yritysten takauksen ylärajaa on nostettu ja myös yrittäjälainojen ylärajoihin on puututtu. Samalla on jatkettu tätä Finnveran mikrolainaohjelmaa, ja nyt myös luottolaitoslaissa tehtiin semmoinen ratkaisu, mikä itse asiassa helpotti tätä vakavaraisuusasiaa. Mutta siinäkin on monet puolet, eli jos helpotetaan esimerkiksi vakavaraisuutta, niin se saattaa siirtyä esimerkiksi osinkoihin aika nopeasti. Myös siellä pankkien puolella on paljon asioita. Osa pankeista välttelee ikään kuin riskiä ja sitä hallintoa ja tätä kenttää, mutta toivoisin, että pankit lähtisivät, ja osa pankeista lähteekin, lainoittamaan nimenomaan tätä pk-puolta.

Tuo muoti ja design, minkä edustaja Diarra otti esille, on hyvä nosto itse asiassa. Olen muutaman pyöreän pöydän keskustelun pitänyt nyt rahoituslalla, kryptovaluutoista, viime perjantaina oli fintechistä eli rahoitusalojen innovaatioista, ja me järjestetään kasvurahoituksesta eli pääomasijoitusrahastoista ja sen kasvun mahdollisuuksista tammikuussa seuraava pyöreän pöydän keskustelu. Tämän jälkeen olen ajatellut, että otan tällaisen teknologia/toimiala- pyöreiden pöytien sarjan, minkä aloittaisi bioteknologia, mutta muoti ja design sopisivat itse asiassa aivan erinomaisesti tähän sarjaan.

Mitä tulee turpeeseen, niin kyllä, edustaja Koskela piti hyvän puheenvuoron, ja näkisin, että nämä kuivike- ja kasvuturpeet ovat todella tärkeitä, eli turpeen käyttö biostimulanttina ja esimerkiksi turvepohjainen ikään kuin aktiivihiihden korvike. Me kartoitetaan tuotantokapasiteettikarttoja, tuontiriippuvuutta, pyritään myös tarkastelemaan meidän uudessa kehityshankkeessa esimerkiksi käyttöperusteisia päästökertoimia ja niin edespäin, niin että meillä on tämä turpeen käyttö ja sen innovatiiviset käyttökohteet vahvassa tarkastelussa. Olen myös huolissani turpeen energiahuoltovarmuudesta. — Viisi minuuttia täynnä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

13.15 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille siitä, että olette tehneet töitä sen eteen, että yhä useampi suomalainen pääsisi töihin. Sääntelyä on purettu ja työllistämisen edellytyksiä parannettu. Täällä on puhuttu paljon työllisyydestä ja sitten on puhuttu mikroyrityksistä. Mikro- ja yksinyrittäjien järjestö teki tässä syksyllä mikroyritysbaremetrin, jossa kysyivät sitä, kuinka halukkaita yrittä-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

jät ovat palkkaamaan väkeä. 11 prosenttia arvioi, että seuraavan 12 kuukauden aikana palkkaisivat henkilön, mikä tarkoittaisi noin 33 000:ta työpaikkaa ympäri Suomen, mikä on aivan loistava asia. Mutta yksi suurimmista syistä, minkä takia ei ole uskallettu palkata, on ollut työnantajavelvoitteiden ja irtisanomisen riskit. Täällä kun puhutaan, että heikennetään palkansaajien etuja, niin kyllä oikeasti tässä tilanteessa, missä Suomi on, meidän täytyy ajatella myös niitä yrittäjiä, että he uskaltavat palkata. Jos me katsotaan viimeisiä vuosia, niin työnantajayritysten määrä on vähentynyt jatkuvasti, ja kyllä se kertoo jotain siitä, että oikeasti tälle täytyy tehdä jotain. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

13.16 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Marttinen puhui paperien polttamisesta pesässä, ja kyllä nyt tarvitsee sanoa, että kyllä suomalaiset toimivat työmarkkinat on poltettu teidän toimesta ihan täysin. On luotu todella paljon epätasapainoa työmarkkinoille, ja työnantajien direktiovaltaa on lisätty. Se, mitä me työmarkkinoille tarvitaan, on tasapaino ja luottamus siihen, että on töitä myös tulevaisuudessa. Siihen minä itse asiassa tarjoaisinkin sitä, että lähdetäisiin vähän hakemaan yhteistyötä, eikä niin, että aina vain sitä vahvemman roolia eli työnantajan roolia parannetaan ja heikommassa asemassa olevan roolia heikennetään. Työelämän laithan on luotu sen takia, että ne on luotu suojelemaan sitä heikompaa osapuolta eli palkansaajaa. Täältä SDP:n vaihtoehtobudjetista sivulta 6 lähtien voisi lähteä lukemaan semmoisia reilumpia kasvun vauhdittamisen teemoja, mitä voitaisiin yhdessä lähteä, ministeri Marttinen, vaikka katsomaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

13.17 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja nuorten asemasta tässä vaikeassa työmarkkinatilanteessa — kiitos niistä, itsekin kannan erityisen suurta huolta. Kun ajatellaan esimerkiksi kesätyöpaikkoja, niitäkään ei enää saa, koska tämmöisessä heikossa työmarkkinassa kokeenemmat hakevat näitä samoja kesätyöpaikkoja. Tässä heidän toki palloa myös yrityksille.

Tämä 30 miljoonan euron panostus nuorten työllistymisaseteliin on erityisen tärkeä. Se avaa nuorille ovia työelämään ja ehkäisee, totta kai, työttömyyden pitkittymistä. Eihän me haluta, että nämä menetetyt kuukaudet muuttuvat menetetyksi suunnaksi. Mutta tämä ei riitä. Toivon, että tätä työtä jatketaan ja pitkään.

Sitten tämä iso kuva on, totta kai, se, että eihän meillä ilman menestyviä yrityksiä ole työpaikkoja eikä kasvua ja yksikään yritys ei palkkaa yhtä ainoaa työntekijää, jollei se ole kannattavaa. Eikä yksikään yritys palkkaa työntekijää siksi, että hänet voisi irtisanoa. Sen takia nämä työmarkkinauudistukset, mitä me olemme tehneet, ovat todella tärkeitä, ja uskon, että nämä myös auttavat nuoria työllistymään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

13.18 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on kasvanut lähes 12 000:lla, ja hallituksen vastaus on ollut tämä 30 miljoonan euron nuorten työllistämisseteli, joka auttaa arviolta vain noin kuutta prosenttia kaikis-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

ta näistä nuorista. Eli 94 prosenttia jää ilman tukea, eikä hallituksella ole tarjota heille mitään, vai onko? Mitä palveluita on tulossa?

Siihen liittyen vielä kysyn tästä TE-palveluiden siirrosta kunnille, joka tehtiin Kuntaliiton mukaan 100—120 miljoonaa euroa aliresursoituna. Samaan aikaan työttömyys kasvaa ja kuntien vastuu työttömyysturvamenoista on noussut lähes 800 miljoonaan euroon. Työllisyysalueilla on vähemmän henkilöstöä kuin hallituksen aloittaessa, vaikka tarve on suurempi kuin koskaan. Kysyn: miten hallitus aikoo turvata työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden, kun se on siirtänyt vastuun kunnille ilman riittävää rahoitusta ja jättänyt ne yksin kasvavan työttömyyden kanssa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

13.19 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin nostettu esille keskustelussa pk-sektorin ja niiden yritysten merkitys, ja sehän on totta. Itse asiassa luku taitaa olla yli 99 prosenttia yrityksistä, kun mennään sinne pk-sektorin määritelmään, ja noin puolet meidän bkt:stäkin tulee sieltä. Siihen nähden ihan liian vähän kuitenkin puhutaan niiden kokonaismerkityksestä. Minua on kovasti ihmetyttänyt, että kun tänne Suomeen on tulossa kansainvälisiä isoja yrityksiä, Googlea perustamaan datakeskusta tai toimijaa x perustamaan kaivosta, niin lompakko on auki ja tukieuroja löytyy, mutta sitten kun puhutaan pk-kentästä laajemmin, niin kyllä, työmarkkinauudistukset ovat hyviä ja verotuksellakin on pyritty kannustamaan, mutta missä ovat ne konkreettiset tukitoimet. Ne ovat kuitenkin niitä yrityksiä, joilta se arvonnisa jää Suomeen eikä mene ulkomaille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

13.21 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki odotamme, että talouskasvu Suomessa käynnistyy ja työpaikkojen ja työllisten määrä kasvaa. Kasvun käynnistymiseen tarvitaan toimivia yrityksiä ja asiakkaita, jotka palveluja tai tuotteita pystyvät hankkimaan. Kotimainen kysyntä on merkittävässä roolissa suomalaisten yritysten menestyksessä. Tällä hetkellä työttömyyden kanssa kamppailevat eivät vain pysty kuluttamaan.

Miten sitten luomme uskoa tulevaisuuteen, kun töitä ei ole ja yritysten välisessä kilpailussa on mukana toimijoita, jotka eivät noudata Suomen lakeja ja työehtosopimuksia vaan rikkovat niitä räikeästi? Harmaan talouden myötä Suomi menettää vuosittain merkittävästi, jopa miljardeja euroja verotuloja. Samalla kilpailua yritysten välillä vääristetään näillä toimilla. Harmaan talouden torjuntaan on olemassa useita erilaisia välineitä. Ne pitää vain ottaa käyttöön. Hallituksen olisi tärkeää ryhtyä toimiin heti ensi vuoden alussa. Esimerkiksi tässä jo mainittu alipalkkauksen kriminalisointi, ay-liikkeen kanne-oikeus, tulorekisterilain uudistus ja tilaajan ja pääurakoitsijan vastuun painottaminen — näillä keinoilla harmaata taloutta pystytään suitsimaan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin tietää: mitä konkreettisia toimia ministeri on edistämässä ensi vuoden aikana? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

13.22 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän VTV:n raporttiin on ilmeisesti keskustelussa jo useamman kerran viitattu. Siinä todetaan, että työllisyystoimia on pantu toimeen aikana, jolloin työpaikkoja on ollut vähän tarjolla. Itse ajattelen sillä tavalla, että jos työtä ei ole tarjolla, niin työttömyyden tullen ihmisen kannattaa päästä opiskelemaan, ottaa vastaan osa-aikatyötä tai tehdä vaikka vapaaehtoistyötä. Haluaisin kysyä: aiotteko tehdä esimerkiksi palkkatuesta kunnille kannattavamman vaihtoehdon, palauttaa suojaosia tai mahdollistaa opiskelun työttömyysturvalla nykyistä paremmin?

Sitten täällä on viitattu tähän Teittisen ansiokkaaseen kirjaan työriistoon ja hyväksikäyttöön liittyen. Oletteko kehittämässä työhyväksikäytön ja riiston sanktiointia, jotta yrityksille ei olisi riisto kannattavaa ja jotta sitten nämä yrittäjät eivät voisi jatkaa vain uuden yrityksen nimissä samanlaista, vastaavaa toimintaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

13.23 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meidän on tunnustettava yrittäjien merkitys Suomen tulevaisuudelle. Meidän on kaikkien tiedettävä ja ymmärrettävä tässä salissa, että yrittäjät pitävät yhteiskunnan pystyssä ja varmistavat palvelut. Siksi teemme nyt konkreettisia toimia, joilla yrityksiä kannustetaan työllistämään ja investoimaan. Pienyrittäjien asemaa vahvistetaan nopeuttamalla maksujen kiertoa. Mikro-yrityksien rahoituksen saamista helpotetaan sekä etsitään keinoja turvata omistajanvaihdosten sujuvuus. Yrityksiä rohkaistaan rekrytoimaan paikallisen sopimisen ja työllistämisen kynnyksiä madaltavien uudistusten avulla. Tämä on linja, joka arvostaa yrittäjän työtä ja uskaltaa rakentaa kasvun edellytyksiä. Kun yrittäjä menestyy Suomessa, me kaikki voimme.

Haluan lopuksi kysyä: arvoisat ministerit, miten me saadaan yrittäjän asema nousemaan tässä maassa siihen tasolle, mille se kuuluu? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.24 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esille lempiaiheeni eli yritystuet. Niiden karsiminen tuntuu olevan erittäin haasteellista: nähdään, että ensi vuodenkin talousarvioon on miljardiluokan kokonaisuudesta löydetty vain 31 miljoonaa euroa karsittavaa. Tiedostan, että tämä on aina haasteellista, koska löytyy aina se intressiryhmä, joka niitä tukia on saamassa. Tämä on juuri se heidän elinkeinotoimintansa kannalta elintärkeä tuki, ja jos se otetaan pois, niin mitä kaikkea siitä voi seurata? Mutta toivon, että hallituksessa on riittävästi selkärankaa, että ei taivuta näiden tuensaajien suoranaisen uhkailun edessä vaan katsotaan se, mikä on kansakunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista käyttöä näille yritystuille, niin että ne eivät häiritse kilpailua ja ennen kaikkea loisivat uutta kasvua ja uusia innovaatioita.

Itse en kannata juustohöyläämistä oikein missään säästökeinona, koska se yleensä ei kohdista niitä säästöjä tarpeeksi tehokkaasti. Mutta kerta tässä ei oikein muita vaihtoehtoja tunnu olevan, niin kysyisin teiltä, arvon ministeri: oletteko valmis kunnianhimoiseen juustohöyläämiseen yritystukien osalta ja ehkä ottamaan mallia SDP:n vaihtoehtobudjetista, jossa on esitetty sadan miljoonan leikkausta yritystukiin tätä kautta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

13.26 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itäinen Suomi täällä on aiemmin jo mainittu, mutta kun se on itselle läheinen asia, niin jatkan myös siitä:

Työttömyysluvuthan meillä on muuta maata korkeammat, ja nämä työttömyysturvan leikkaamiset eivät toimi, jos työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole tarjolla. Täällä on tuotu esille, että työllistäviä yrityksiä ei ole, mutta ei niitä varmaan ole, koska konkurss ejakin tapahtuu niin paljon. Työttömyydestä kunnille aiheutuu kustannuksia, jotka kasvavat, ja tilanteen korjaamiseen on rajalliset mahdollisuudet, ja enempi pitäisikin kannustaa siihen näiden sakkorangaistusten sijaan.

Keskustalla on omissa itäisen Suomen ohjelmassa tällainen esitys, että olisi tällainen vähintään vuoden mittainen kokeilu, jossa kunnilta ei perittäisi sakkomaksuja valtiolle, vaan vastaava summa tai merkittävä osa siitä osoitettaisiin työllisyysalueille työllisyyden parantamiseen, koska siellä alueella parhaiten tiedetään ne olosuhteet ja puitteet. Olisiko mahdollista tällaista harkita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

13.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Marttinen, nyt on aika kysyä, että jos ideologia ja todellisuus törmäävät, niin kummassa on vika. Valtiovarainministeriön ideologiahan on ollut, että sosiaaliturvan leikkaukset patistavat ihmisiä työelämään, mutta täällä moneen kertaan mainittu VTV:n tutkimushan osoittaa päinvastaista eli sitä, että työttömyysturvan leikkaukset ovat saattaneet jarruttaa talouskasvua, joten talouskasvun odottelu ei auta tässä tilanteessa, vaan kuten edustaja Lyly sanoi, nyt tarvitaan juuri tässä suhdanteessa aktiivista työllisyyspolitiikkaa.

Kaksi esimerkkiä: Heikensitte palkkatukia. No, nyt kun nuorisotyöttömyys on kasvanut, niin heräsitte kuin uutena keksintönä tällaiseen tukeen eli nuorisoseteliin. No, nuorista työttömistä tämä tuki kattaa noin kuusi prosenttia, eli mitä on tarjolla sitten 94 prosentille nuorisotyöttömistä? Ja sitten edellisellä kaudella meillä oli rekrytointituki, joka kannusti ensimmäisen työntekijän palkkaamista yksinyrittäjille. Nyt kun konkurssiyritysten määrä on kasvanut, niin voisitteko tarttua tähän toimeen, joka auttaisi sekä työttömiä että pienyrittäjiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

13.28 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaisena yrittäjänä tiedän, miten tärkeää on se, että toimintaympäristö on luotettava, vakaa ja ennustettava ja vieläpä kaiken lisäksi suotuisa. Valitettavasti nyt tässä hetkessä pitää todeta, että hallitus ei omilla toimillaan ole kyllä kaikkia näitä edistänyt.

Hallitus on tuonut epävakautta ja hämmennystä monilla eri toimilla, muun muassa tämä datakeskusten sähkövero on hyvä esimerkki siitä ja samaten pienten yritysten osalta alvin korotus, kotitalousvähennyksen leikkaus ja sitten nyt tähän Finnvera-lakiin tehdyt muutokset. Samaten biokaasualan toimijat ovat saaneet kokea heikentäviä tekijöitä. Uskon, että hallituksella on hyvä päämäärä talouden kasvun, verotulojen lisäämisen ja hyvinvoinnin lisäämisen osalta, ja Suomen Pankkikin lausunnossaan meille talousvaliokunnalle totesi, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden tasapainottamiseksi. Tämähän on totta.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Täällä on tullut nyt tämä pienten yritysten osuus monessa puheenvuorossa, ja siksi kysynkin ministeriltä: miksi hallitus päätti poistaa Finnvera koskevasta laista tämän pienten yritysten painotuksen rahoituksessa ja aluepoliittisen tehtävän? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

13.29 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallituksella tuntuu olevan hyvin niukasti varaa laittaa rahaa hyviinkään asioihin, niin kyllähän nyt suurta ihmetystä on herättänyt tämä, että tälle Sakatin kaivoshankkeelle on yhtäkkiä löytymässä 150 miljoonan euron tuki. Kun vertaa sitä vaikka siihen, että piippujen tulppaamisen pilot-tihankkeiden tukemista on leikattu tässä budjetissa, vaikka se oli alun perinkin pienempi kuin tämä pelkästään Sakatille, siis yhdelle yhtiölle, menevä tuki, niin kyllä tässä herää kysymys, ovatko nyt prioriteetit kunnossa. Hanke on kyseenalainen toki myös siitä syystä, että sitä ollaan perustamassa kaksinkertaisesti suojellulle suolle, joka on koko Euroopan mittakaavassa merkittävä aapasuo. Kysyn tästä ministeriltä: Olisiko syytä miettiä uudelleen, mihin nämä rahat käytetään? Voitaisiinko niillä mieluummin tukea uutta puhdasta teollisuutta kuin laittaa yhden yrityksen hyväksi, joka tuhoaa altaan merkittävää luontoa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

13.30 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! VTV:n ennusteet minullekin tulivat tässä nyt mieleen nostaa vielä esiin. Eli tosiaan hallitus ei ole saavuttamassa tavoitteitaan julkisen talouden alijäämästä, ei velkasuhteen kääntämisestä laskuun eikä lisätyöllisten määrästä. Työttömyys on ennätyslukemissa, ja tähän reseptinä te olette esittäneet ja vieneet läpi ihmisten irtisanomissuojan heikennyksen eli potkulain, joka heikentää työntekijöiden asemaa ja myös lisää työelämän epävarmuutta. Se on ikävä uutinen erityisesti nuorille kuin myös ikääntyneille duunareille. Koska palkkatuen romutus ei enää tule paikatuksi nuorten työllistämisen setelillä, niin mitä toivoo on saada töitä, kun tämä tilanne on tällainen ja hallitus ei näytä tekevän todellisia toimia?

Samanaikaisesti te myös leikkaatte kotouttamistehtävien määrärahoja. Tällaista suunnittelette. Tämä on kunnille hankala tilanne, koska kunnat vastaavat nykyään sekä työllistamisestä että kotouttamisesta. Meillä Uudellamaalla, esimerkiksi minun kotikaupungissani Keravalla ja naapurissani Vantaalla, on todella kova työttömyystilanne. Meillä on myös paljon maahanmuuttajia. Molempia tukia tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

13.32 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Pui-to sanoi avauspuheenvuorossaan, että puhdas siirtymä tarjoaa mahdollisuuksia. Olen ja olemme SDP:ssä täysin samaa mieltä tästä, että kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ei ole uhka yrityksille vaan nimenomaan mahdollisuus. Pariisin ilmastopöytäkirja on tuonut yrityksille ennustettavuutta ja markkinan. Suomessa investointiympäristö vaatisi kuitenkin pitkäjänteisyyttä myös yli hallituskausien mutta edes yhden hallituskauden aikana. Suomalaisella teollisuudella on valtava globaali potentiaali ilmastoratkaisujen tuottajana, ja puh-taat, päästöjä vähentävät teknologiat tarjoavat merkittäviä vientimahdollisuuksia, työpaik-koja ja hyvinvointia Suomeen. Meidän pitäisi yhdistää vahvat ilmastotoimet, kilpailukyky

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

ja energiaturvallisuus ja varmistaa, että vihreän siirtymän hyödyt näkyvät investointeina, työpaikkoina ja kestävässä kasvuna Suomessa. Kysynkin nyt ministereiltä: miten hallitus aikoo turvata tai palauttaa ennustettavan ilmastopolitiikan ja investointiympäristön niin, että suomalainen teollisuus pystyy hyödyntämään vihreän siirtymän tarjoamat vienti-, investointi- ja työllisyysmahdollisuudet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

13.33 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministereille ja jaoston puheenjohtajalle esittelystä. — Uskallan tässä esittää kysymyksen koskien isoa teollisuutta ja tukia. Meidän alueella Valmet Automotive ilmoitti laajoista lomautuksista koskien tuhatta henkeä johtuen tilauskannan heikkenemisestä ja sähköautojen markkinan kasvun hidastumisesta. Syyt ovat globaaleja. Lomautukset koskevat merkittävää osaa henkilöstöstä, ja tämä ei ole vain yrityksen sisäinen haaste, vaan sillä on vaikutuksia koko alueen työllisyyteen ja osaamiseen. Lyhyellä aikavälillä kustannuksia leikataan, mutta pitkällä aikavälillä on vaara, että osaaminen menetetään ja kilpailukyky heikkenee.

Onneksi saimme kuulla tänään ja pari viikkoa sitten, että meidän lippulaivamme ajoneuvoteollisuudessa yhdistävät osaamistaan ja autotehdas saa lisää töitä. Mutta kun en löytänyt TEMin budjettikirjasta mitään tukielementtiä tähän lomautusongelmaan, siksi kysyn: onko työ- ja elinkeinoministeriön kautta löydettävissä ratkaisuja, jotka tukevat henkilöstön osaamisen kehittämistä ja investointien vauhdittamista erityistuilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

13.34 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tällaisessa suhdanteessa aktiivisten työllisyystoimien rooli kyllä korostuu. Valitettavasti hallitus on hieman härkämäisestäikin toiminut ikään kuin päinvastoin ja leikannut kaikista näistä.

Esimerkiksi siitä lähtien, kun tämä palkkatukiudistus toteutettiin ja julkiselta sektorilta käytännössä tämä palkkatuen käyttö poistettiin, olen käynyt aktiivista keskustelua erään salolaisen nuoren äidin kanssa ja myös tämän nuoren itsensä kanssa. Kyseessä on hieman erityisnuori, ja hän on erittäin motivoituneesti tehnyt töitä Salon kaupungilla, ja nyt sitten tämän palkkatuen poistuessa tämä työmahdollisuus on poistunut. Tämä nuorten työllisyysseteli ei nyt vaikuta tuovan ainakaan hänelle mitään apua, ja tällaisia hänen kaltaisiaan nuoria on paljon tässä maassa. Millaisia toimia nyt hallitus aikoo tehdä sen hyväksi, että tällaiset nuoret pysyisivät työllisyydessä mukana ja myöskin sitten jatkossa pystyisivät työllistymään myös yksityisellä sektorilla? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

13.36 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan myös kantaa tähän VTV:n raporttiin. VTV:n raporttihan lähtee siitä, että nämä työllisyystoimet ovat sinänsä hyviä, mutta se arvostelu kohdistuu ajoitukseen.

No, puhutaanpa sitten tästä ajoituksesta. Minä olen 23. vuotta täällä eduskunnassa. Ensimmäiset 20 vuotta minä vartosin sitä, että koska Suomen työllisyystilanne olisi niin hyvä, että sosiaalidemokraatitkin olisivat valmiita siihen, että paikallista sopimista edistetään, lakkolakeja muutetaan ja tehdään työttömyysturvaan ja irtisanomissuojaan ja muu-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

hun niitä uudistuksia, jotka muissa Pohjoismaissa ovat kantaneet hedelmää. 20 vuotta sain varrota, ei tullut vielä sellaista aikaa, ja minä en usko, että sellaista aikaa olisi tullut koskaan.

Eli tässä vaan nyt on niin, että nämä poliittiset suhdanteet menevät eri vauhtia kuin taloudelliset suhdanteet, ja totta kai olisi parasta, että ne osuisivat kohdalleen, mutta nämä uudistukset tulevat aivan varmasti kantamaan hedelmää. Se vain vaatii nyt vähän pidemmän ajan. [Timo Harakka: Terveisiä työttömille!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

13.37 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä voi samaan hengenvetoon sitten kysyä sitä, että koska tilanne olisi niin hyvä, että työaika on riittävä ja palkankorotukset on ansaittu? Sitä ollaan odotettu myös täällä sosiaalidemokraattien leirissä, että milloin tulee se hetki, kun oikeisto esittää palkankorotuksia ja esittää sitä, että työaika on riittävä. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Kun tässä on nyt niin monta kertaa puhuttu siitä, kuinka hallitus aikoo reagoida tähän Teittisen kirjan esiin tuomiin työperäisen maahanmuuton hyväksikäytöstä, niin juuri on tullut jälleen uusi uutinen. Se on nyt Hanhikivestä. Toivon todella, että ministeri Marttinen nyt vastaa näihin kysymyksiin, kuinka nämä koirajäryitykset Suomessa saadaan kuriin.

Kun määräaikaista työsuhteita pidennetään, kun irtisanomista heikennetään, lopputulos on luottamuspulla. Lopputulos on se, että omasta tulevaisuudesta on epävarmuutta, ja tämän te, hyvä hallitus, olette itse saaneet aikaan omilla toimillanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

13.38 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Pakko palata vielä tähän pankkisäätelyasiaan:

Tuossa sain juuri aamupäivällä soiton eräältä maatalousyrittäjältä, joka oli tekemässä kauppaa. Hän oli vienyt pankkiin kolminkertaiset vakuudet. Pankki mietti asiaa useamman viikon, ja nyt se johti siihen tilanteeseen, että se sanoi, että se laina saattaa nyt järjestyä, mutta vain kahden vuoden laina, koska ei ole varmuutta, miten tällä yrittäjällä on sitten jatkossa toimeentuloa, vaikka omaisuutta sitten onkin enemmän. [Tuomas Kettunen: Käsittämätöntä!]

Elikä jos nyt sitten mennään sinne ministereille, niin Finnvera-lainsäädännön uudistaminen on tärkeä ja yksi uusi askel, ja toivottavasti se helpottaa ainakin jossain määrin tilannetta. Mutta me tarvitsemme enemmän kilpailua ja vaihtoehtoja pankkilainalle, toimivampia pääomamarkkinoita, kotitalouksille järkeviä tapoja sijoittaa kotimaiseen yritystoimintaan ja EU-tasolla pääomamarkkinaunionia, jotta kasvuyritysten rahoitus ei jää yhden kanavan varaan. Tähän on saatava nyt jotakin järkeä, koska tämä tilanne on ihan käsittämätön. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

13.39 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun korvaani hieman särähti, kun ministeri Marttinen kutsui näitä mittavia heikennyksiä, joita työntekijöille on täällä tämän hallituksen toimesta tuotu, maltillisiksi uudistuksiksi. Nyt pi-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

tää muistaa kaksi asiaa: Ensinnäkin se, että näitä uudistuksia, jotka ovat siis faktuaalisesti heikennyksiä, on tuotu aivan jäätävä määrä lyhyessä ajassa. Toinen asia on se, että vaikka näistä puhuttaisiin niin, että nämä eivät niin hirveästi muuta sitä tilannetta, niin silloin kun helpotetaan määräaikaisten työ sopimusten solmimista, silloin helpotetaan määräaikaisten työ sopimusten solmimista, ja silloin kun heikennetään irtisanomissuojaa, silloin heikennetään irtisanomissuojaa. Ne ovat molemmat heikennyksiä työntekijöille.

Sitten jos tästä VTV:n raportista puhutaan, niin kyllä, edustaja Satonen, kyse oli nimenomaan kritiikistä tälle ajoitukselle, että miten voidaan patistaa ihmisiä töihin, kun töitä ei ole. Tämä tilanne on johtanut sellaiseen yhteiskunnalliseen anemiaan, jossa ihmiset pelkäävät kuluttaa, pelkäävät oman työpaikkansa puolesta, ja sitten se on johtanut siihen, että meidän taantuma vain syvenee eikä tästä päästä eteenpäin. Ja kyllä, kyllä minä sanon vasemmistoliiton puolesta sen, että koskaan ei olisi meille ollut oikea aika tehdä näin mittavia heikennyksiä ja yksipuolisesti tässä määrin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

13.41 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sehän on tosi asia, että monella sektorilla, monella alalla on menossa mullistavia murroksia, ja yksi näistä on tietenkin tuo energiaverkko, energia-ala ylipäätään. Täällä jo aikaisemmin ansiokkaasti nostettiin esille kantaverkot ja niitten kehittäminen ja eteenpäinvieminen.

Kysyisinkin nyt sitten arvon ministereiltä: Näissä verkkoasioissa hyvin usein otetaan Fingrid ja kantaverkko esille, mutta kun tilanne on, mikä on, murroksellinen, niin millä keinoin voitaisiin tätä vastuuta jakaa ja kehittää sähköverkkoa ja sitä toimintaa laaja-alaisemmin? Olisi laajemmat hartiat kantaa sitä vastuuta ja saada tuloksia aikaiseksi, eikä pelattaisi vain yksien korttien varassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

13.42 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy heti todeta, että vuonna 2008 taisi EK karata neuvottelupöydästä ja sen jälkeen yksin on ollut vaikea sopia niitä työmarkkinauudistuksia, jos näin pelkistää sitä tilannetta.

Arvoisa rouva puhemies! En saanut kyllä vastausta kysymykseeni, jossa kysyin työvoiman kysyntään liittyvän kysymyksen, kun meillä on noin 30 000 avointa työpaikkaa. Mitä hallitus aikoo sen osalta tehdä? Ja toinen asia, joka liittyy tähän, on, että aktiivinen työvoimapolitiikka on ihan nollassa. Meillä on 310 000 työtöntä työnhakijaa, joitten osaamista pitäisi päivittää koko ajan. Mitä toimenpiteitä sille tänä aikana tehdään? Se on yksi isoin haaste tässä näin. Sitten kuluttajien luottamus on mennyt nolliin, ja se liittyy työttömyyden pelkoon ja erityisesti taloudellisen aseman menettämiseen työttömänä, aseman huonontumiseen tällä leikatulla työttömyysturvalla. He eivät uskalla kuluttaa, totta kai pannaan säästöön. Eli mitä aiotte tehdä työvoiman kysynnän lisäämiseksi ja työvoiman aktivointiasteen nostamiseksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

13.43 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 300 miljoonaa euroa Pohjois- ja Itä-Suomen aluekehitysrahoista, apteekki- ja lukioverkon har-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

vennus, kuljetustuen leikkaus, yksityistieleikkaus, sote-leikkaukset. Mikä näitä asioita yhdistää, jotka on eri ministeriöitten alla tehty? Se on keskittäminen. Ja niin kauan kuin me haluttaisiin tähän maahan kasvua, meidän pitäisi nähdä myös koko Suomi. Ja koska tämän hallituksen ainoa yhtenäinen linja on tämä keskittäminen, niin meidän talous ei lähde myöskään kasvuun. Olen sitä mieltä, että nyt ihan ensimmäiseksi hallituksen pitäisi lopettaa tämä meidän alueitten kurjistaminen, antaa sinne alueille todellinen mahdollisuus menestyä, pärjätä niissä asioissa, mitä siellä tuotetaan, ja työllistää ihmisiä.

Toisena asiana tämän hallituksen pitäisi vihdoinkin alkaa näkemään pienten ja keskisuurten yritysten tavallinen arki ja pitäisi tehdä sinne niitä helpotuksia, jotta ne pystyvät työllistämään entistä paremmin ihmisiä. Puhun tässä esimerkiksi työnantajamaksujen alennuksista, rahoituksen kuntoon saattamisesta, mistä on tänä päivänä hyvin paljon puhuttu, ja tästä työttömyysturvan suojaosan palautuksesta. Eli lopettakaa keskittäminen, keskittykää pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja eiköhän tämä tästä helpota.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

13.44 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin hyvä jatkaa pienyrittäjistä, jotka ovat valtava voima Suomen taloudelle, mutta toisin kuin suurille yrityksille, heille ei juurikaan tukea ja apua ole samalla tavalla tarjolla. Me vihreät olemmekin ehdottaneet seuraavia keinoja: Business Finlandin yhteyteen tulisi oma ohjelma, joka tukee nimenomaan mikro- ja yksinyrittäjien kasvua ja kansainvälistymistä. Pienille yrityksille suunnattaisiin tällainen helpdesk, mistä saisi neuvoa esimerkiksi työntekijän palkkaamiseen ja muuhun tarpeeseen. Sitten siihen, kun ensimmäinen työntekijä palkataan, saisi selkeästi tukea, jotta se kynnys madaltuu. Mikroyrityksille kehitettäisiin uusia rahoitusinstrumentteja. Ja sitten: valitettavasti meillä tänä aikana on paljon konkurssreja, mutta näillä yrittäjillä on valtavasti tietoa ja kokemusta, ja siihen tarvitsee saada tukea, että tätä tietoa ja kokemusta voisi jatkossakin hyödyntää — mahdollisesti muut yrittäjät tai he itse myöhemmin.

Sitten ihan lopuksi haluan nostaa, että täällä on nyt todella monessa puheenvuorossa pyydetty ministereiltä kommentteja siihen, miten tätä ulkomaisten työntekijöiden riistoa saadaan kuriin, ja on viitattu esimerkiksi tähän Teittisen erinomaiseen kirjaan, Finlandia-palkittuun kirjaan. Olisin kysynyt, oletteko tutustuneet siihen ja mitä aiotte tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Sammallahti, Viitanen, Kettunen ja Lindén ja sen jälkeen ministereille vastauspuheenvuorot. — Edustaja Sammallahti.

13.46 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! On se tavallaan hirvittävän surullista, että juuri niin kuin edustaja Satonen tuossa sanoi, nyt tehdään uudistuksia, jotka on monessa Euroopan maassa tehty jo 30 vuotta sitten ja sen jälkeen nautittu vielä kroonisesti sikäläisittäin suurempaa työllisyysastetta, kroonisesti alempaa työttömyysastetta, parempaa bruttokansantuotetta, vähempää velkaantumista ja niin edespäin. Eli kyllä näille uudistuksille oli nyt jo korkea aika, ja enemmänkin olisi voinut tehdä.

Mutta se, mitä vielä ei ole tehty ja missä on nähdäkseni iso potentiaali, on käytetyn ydinpolttoaineen kaupallinen loppusijoittaminen Suomessa. Tämä liittyy ympäristöministeri-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

ön rooteliin mutta myös tietenkin tähän keskustelunaiheeseen. Kysymykseni ministereille kuuluu, molemmille: oletteko mahdollisesti käyneet tämmöisestä asiasta keskusteluita missään. Tämähän on tämmöinen noin 500 miljardin dollarin globaali bisnes, johon ainoat työkalut on kehitetty ja toistaiseksi olemassa täällä Suomessa. Eli meillä on täysin neitseellinen teollisuudenala, joka varmasti kaikille meille täällä salissa kelpaisi napattavaksi näin niin kuin matalalla roikkuvana hedelmänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

13.47 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta se on kyllä suuri harmi, että ministeri ja hallituspuolueet eivät näe sitä kierrettä, mikä syntyy, kun leikataan ihmisten työttömyysturvaa: köyhyys lisääntyy, ihminen ei pysty kuluttamaan ja sitä kautta talous ei saa sitten kaivattua buustia ja kasvua. Harmillista, että te ette näe tätä yhtälöä. Nämä leikkaukset ovat paitsi epäinhimillisiä myös talouskasvulle erittäin haitallisia. Ja kun te uskotte niin kovasti tähän omaan ideologiaanne, niin katsotaan sitä tulostaulua, mitä on seurauksena näistä teidän toimistanne: ennätysvelka, ennätystyöttömyys, ennätys konkurseissa. Ei tämä tulos, ministeri, nyt ihan hääppöiseltä näytä.

Minä kysyn teiltä nyt suoraan vähän samaa kuin edustaja Harakka tuossa aiemmin. Te kuitenkin puhutte paljon yrittäjyyden puolesta, ja me olemme konkreettisesti SDP:nä esittäneet pienten yritysten tukemista — mainitsen kolme — nostamalla arvonlisävelvollisuuden alarajaa, parantamalla kotitalousvähennystä hoito- ja hoivatyön osalta, mikä auttaisi naisvaltaisia yrityksiä, ja tukemalla ensimmäisen työntekijän palkkausta. Tietenkin toivon, että ministeri voisi tarttua vaikka kaikkiin näihin kolmeen, mutta tarttuisitteko edes yhteen näistä, niin että voisimme auttaa pieniä yrittäjiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

13.48 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan muistuttaa, että kannattaa lukea yksi kirja kuukaudessa — se sivistää — sekä ministereille että meille kansanedustajakollegoille. Nythän me saimme hyvän kirjasuosituksen: tämä Finlandia-palkittu Teittisen Pitkä vuoro.

Rouva puhemies! Toivon, että ministerit, molemmat, vastaatte, jos vain pystytte, tähän itäisen Suomen tilanteeseen. Valtiovarainvaliokunta on sivulla 92 tässä mietinnössä tuonut esille tämän itäisen Suomen tilanteen: ”Valiokunta pitää perusteltuna edistää erityistalousaluekokeilun valmistelua ja toteuttamista.” Kysyn: missä vaiheessa tämä on? Puolassa on laki erityistalousalueista. Se laki täyttää tänä vuonna 30 vuotta, ja siellä verohelpotukset ovat edelleen käytössä. Keskusta on esittänyt muun muassa tähän erityistalousaluekokeiluun määräaikaista vapautusta investoivalle yritykselle yhteisöverosta, opintolainojen hyvitystä, muuttoavustusta osaavan työvoiman houkuttelemiseksi, alueellisesti kevennettyä sähköverotusta. Ja nyt kun puhutaan tästä itäisestä Suomesta, niin vaaditaan toimenpiteitä, että aluetta kehitetään, jo turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten jaoston puheenjohtaja, edustaja Lindén.

13.50 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jaan tämän 60 sekuntia kahteen osaan:

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Olin pyytänyt puheenvuoron osallistuakseni ihan kansanedustajapolitiikkona tähän työllisyystoimien ajoituskeskusteluun, ja kyllähän siitä nyt voidaan tiivistetysti sanoa, että pieleen meni. Eli nämä työvoiman tarjontaa lisäävät toimenpiteet, erilaiset leikkaukset, työttömyysturvan heikennykset ja muut tällaiset — nehan saattavat toimia siinä tilanteessa, missä työvoiman kysyntä on kasvussa, mutta nyt ne ovat ajoittuneet tilanteeseen, jossa yhteiskunnassa köyhyys on lisääntynyt, ja tämä on erittäin surullista.

No, sitten toinen 30 sekuntia. Jaoston puheenjohtajana kiitän tässä erittäin vilkkaasta ja hyvästä keskustelusta yli hallitus- ja oppositiorajan ja ministereitä asiallisista vastauksista. Kyllähän tässä yhdessä isänmaan asialla ollaan, ja kuten puheenvuoroni alussa sanoin, ollaan nyt puhumassa nimenomaan siitä, miten kakku leivotaan. Kyllä meidän on kaikkien helpompi sitten jakaa sitä, kun saadaan sitä nyt leivottua ja kasvatettua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten viisi minuuttia molemmille ministereille, ja sitten sen jälkeen tähän blokkiin käytetty aika on kulunut. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

13.51 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, hyvät edustajat, käydystä keskustelusta ja samoin, arvoisa jaoston puheenjohtaja, myös teidän sanoistanne. — Nyt ensinnäkin tästä, kun ainakin edustajat Malm, Rantanen ja Laine-Nousimaa ottivat esille tämän työperäisen maahanmuuton hyväksikäyttö -asian. Nyt jos katsotaan se läpi, niin ensinnäkin on selvää, että me suhtaudumme täysin kielteisesti siihen, että meillä on Suomessa yrityksiä, jotka eivät noudata suomalaista lainsäädäntöä kaikilta osin eivätkä maksa TESin mukaisia palkkoja. Nyt en enää muista, kenen puheenvuorossa tämä tuotiin esille, mutta se on juurikin niin kuin täältä eräät kansanedustajat totesivat, että nämä yritykset ja yrittäjät, jotka eivät noudata lainsäädäntöä ja hakevat itselleen tällaista oikeudonta kilpailuetua markkinassa, myös pilaavat koko tasapuolisen kilpailun edellytykset siitä markkinasta pois. Sen takia näihin ilmiöihin täytyy puuttua erittäin määrätietoisesti. Otan kaksi asiaa esille:

Ensinnäkin tämä hallitus on tehnyt merkittävät muutokset luonnonmarjanpoimijoiden asemaan siten, että luonnonmarjanpoimijat tulevat tänä päivänä Suomeen työsuhteessa. Siis tätä kautta, lainsäädännön kiristysten myötä tämä ilmiö — johon aikaisempi vasemmistohallitus ei siis puuttunut — on saatu hyvin tiukasti kontrolliin. Pidän sitä erittäin tärkeänä asiana, että nämä ihmiset, jotka ovat olleet kaikista heikoimmassa asemassa, on saatu taas vastaavasti parempaan asemaan. Pidän sitä erittäin tärkeänä ja kestäväänä asiana.

Toisena huomiona: Oikeusministeriön valmistelussa on myös törkeää kiskontaa työelämässä koskevan sääntelyn tuominen lainsäädäntöön selkeämmällä tasolla. Erittäin tärkeä asia kaikkienensa, koska kyllä se on selvää, että jos ei lainsäädäntöä noudata, niin rangastuksen pitää olla kova ja tuntuva. Se on aivan selvä asia kaikkienensa. Käymme vielä läpi myös mahdollisia muita toimia tähän liittyen minun johtamassani ministeriössä, mutta selvää on se, että me teemme jatkuvasti toimenpiteitä. Olen myös, hyvät kansanedustajat, viestinyt suomalaisten telakoiden johtoon sen, että sellaisessa tilanteessa, jota tällä hetkellä näkyy, että telakoilla saattaa olla jopa seitsemän tai kahdeksan alihankintaportaan verran alihankintaa, niin on tietysti päivänselvä asia, että kukaan ei voi tietää, miten siellä kahdeksannen portaan alihankintaketjun yrityksessä sitä työntekijää kohdellaan, mutta päävastuu on telakoilla. Käyn jatkuvaa keskustelua heidän kanssaan, seuraan tilanteen kehitystä, ja teemme sitten vielä tarvittaessa lisää toimenpiteitä. Teittisen kirja on minulla kes-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

ken, ja ajattelin, että toivottavasti saan sen käytyä läpi tuossa kun saan hieman pitää myös joululomaa.

Edustaja Viitala otti esille yhteistyön: Ilman muuta yhteistyötä ollaan valmiita tekemään joka tapauksessa, mutta haluan, hyvät kansanedustajat, myös todeta sen, että voi kunpa tässä maassa olisikin tehty yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kesken. Siis on massiivinen epäonnistuminen työmarkkinakeskusjärjestöiltä ja järjestöiltä, että vuosikymmenten ajan näitä välttämättömiä, maltillisia työmarkkinauudistuksia ei ole kyetty yhdessä sopimaan ja tekemään. Senhän takia, niin kuin edustaja Satonen täällä totesi, tämä hallitus on nyt tarttunut myös tähän kokonaisuuteen ja ottanut, eikä niin, päätösvallan Suomen eduskunnalle. Me olemme taas vastaavasti saaneet valtakirjamme Suomen kansalta. Totta kai asioita valmistellaan kolmikantaisesti yhdessä, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] mutta totta kaihan on päivänselvä asia, että tämän salin täytyy käyttää sitä korkeinta lainsäädäntövaltaa tässä maassa — eikä niin? Ja on selvää, että myös tulevaisuudessa tarvitaan edelleen lisää toimia.

Työllisyyspalveluista kysyttiin: Selvää on se, että tämä tilanne, missä työllisyyspalvelut ovat siirtyneet kuntien ja kaupunkien vastuulle, on ollut hyvinkin haastava. Tämä siirto on tehty kuitenkin aika laajalla parlamentaarisella tuella. Sekä tämä sakkomaksukertymä että sitten taas vastaavasti itse järjestämisvastuun siirtäminen on perustunut aikaisemman hallituksen tekemään valmisteluun. Pidän sitä myös perusteltuna, että järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille ja kaupungeille, kun kaupungeilla on kuitenkin erittäin laajasti, eikä niin, omassa toimivallassaan näitä tehtäviä, joilla voidaan edistää paikallista elinvoimaa ja työllisyyttä, niin on myös täysin perusteltua, että samalla kun on tehty tämä tehtävien siirto, myös se rahoitusvastuu työttömyydestä on korkeampi. Se on aivan looginen johtopäätös, eikä niin? On totta, että me seuraamme hyvin tarkasti tällä hetkellä taas vastaavasti näitä vaikutuksia ja katsomme, miten tulevien vuosien osalta tämä tilanne taas vastaavasti menee eteenpäin, ja käyn hyvin tiivistä keskustelua kuntien ja kaupunkien kanssa.

Viimeisenä, rouva puhemies, edustaja Harakalle, kun hän kysyi tästä rekrytuesta: Kaihan vielä nyt esille, että kesällä valmistuneen selvityksen mukaan rekrytuen, jota aikaisempi hallitus käytti, vaikutukset yritysten liiketoiminnan kasvuun ja kokonaistyöllisyyteen jäivät pieniksi. Jäivät pieniksi. On totta kai niin, että meidän täytyy hakea keinoja, miten nimenomaan meidän mikroyritykset, pk-yritykset voivat kasvaa ja kehittyä, mutta eikä niin, että veronmaksajien rahojen käytön täytyy olla vaikuttavaa? Silloin me haemme niitä vaikuttavia keinoja, ja tämä koskee myös palkkatuen käyttöä. [Lauri Lylyn välihuuto] Palkkatuen kohdistaminen yksityiselle sektorille on kaikista vaikuttavinta, edustaja Lyly, ja te tiedätte sen myös vastaavasti hyvin. [Lauri Lylyn välihuuto] Sen takia tässä vastaavasti on perusteltua, että palkkatukea kohdistetaan nyt juuri sinne yksityiselle sektorille, jossa se vaikuttavuus on kaikista korkeinta.

Hyvät kansanedustajat, kiitän teitä keskustelusta ja toivon, että jatkamme hyvää yhteistyötä tästä eteenkinpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten ministeri Puisto, olkaa hyvä.

13.57 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Edustaja Ollikainen nosti esiin sukupolvenvaihdokset yritystoiminnassa. Tähänkin Finnvera-laki vastaa. Finnvera-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

laki vastaa myös siihen, että esimerkiksi maatalousyrittäjien asema paranee, koska laista tuli toimialaneutraali.

Edelleen jatkaakseni tätä rahoituskeskustelua, olen täysin samaa mieltä edustaja Koskelan kanssa siitä, että pääomamarkkinoita pitää kehittää ja tätä pankkisektoripainotteista rahoitusmarkkinaa pitää kehittää siten, että erilaiset muut kanavat, kuten riskirahoitus- tai pääomasijoitusmarkkinat, kehittyvät. Ne ovat kehittyneetkin aika hyvin, mutta siellä on tiettyjä säädöksellisiä pullonkauloja, ja sillä toimialalla on aika paljon kehittymisvaraa ihan historiasta lähtien.

Edustaja Harjanteen näkemys synteettisistä polttoaineista ja niiden merkityksestä huoltovarmuuteen oli mielenkiintoinen. Näkisin, että myös tällä synteettisellä puolella, sähköpolttoaineilla, vedyn käytöllä on huoltovarmuudessa merkitystä, sanotaan esimerkiksi ammoniakkin tuotannossa. Niissä on hyvin mielenkiintoisia kehitysnäkymiä.

Edustaja Wickström kysyi teollisuuspuistoista ja niiden luvituksesta, ja tästä on riihikirjauksia. Siinä on järkevääkin, että kun esimerkiksi yritykset tekevät alueellisesti tiettyjä laajentamisinvestointeja, tulee samankaltaisia investointeja, niin niitä sujuvoitetaan ja esimerkiksi erilaisten sivuvirtojen käyttöedellytykset paranevat. Näkisin, että pienemmät teollisuuspuistot ovat tässä se, mistä ehkä pitää lähteä liikkeelle, ja pitää laajentaa tätä. Nythän on tämä luvitus muutenkin tarkastelussa lupa- ja valvontaviranomaisten ja elinvoimakeskusten myötä. Tässä erilainen ennakkollinen ohjaus ja yhteiskäsittely korostuu, ja tähän tämä teollisuuspuistoasia sopii erinomaisesti konseptina. Meillä on hallituksessa niin kutsuttu investointinyrkki, mikä seuraa erilaisten investointien kehittymistä ja kehitysnäkymiä ja myös luvitusnäkymiä ja neuvottelee niistä, ja nostetaan tätä korostetusti esiin siellä vielä.

Edustaja Niemi kysyi Suomen Pankin yön yli -talletuksista: Käsittääkseni, vaikka valtiovarainministeriön kontolla on tiettyä Suomen Pankin säädösvalmistelua, Suomen Pankki on kuitenkin eduskunnan alainen. Muistan itsekin, että kun olen ollut pankkivaltuuston jäsen ja myös talousvaliokunnassa, niin esimerkiksi julkisissa kuulemisissa ollaan käsitelty esimerkiksi tätä yön yli -talletusasiaa ja sitä, että liikepankit pääsevät tallettamaan Suomen Pankkiin näitä yön yli -korkoja, ja sitä, että niillä tulee tiettyjä taseiden hallinnan näkökulmia mukaan. Myös kultavarannot mainittiin, mutta näkisin, että tämä kuuluu ehkä enemmän sille puolelle, mutta on hyvä kysymys sinänsä.

Sitten kysyttiin tästä uutisesta tästä Sakatti-hankkeesta: Nyt pitää tietysti ymmärtää se, että tässä on kysymys tästä Business Finlandin verohyvitysinstrumentista, eli 20 prosenttia verohyvitystä sellaisista hankkeista, missä investointi on jo tehty, missä se itse laitos on otettu käyttöön, missä toimitaan lupaehtojen mukaisesti ja mistä syntyy verotettavaa tuloa, josta sitten tämä verohyvitys tehdään. Tämä hyvityshän voidaan tehdä aikaisintaan vuodesta 28, ja sen jälkeenkin vasta, kun laitos on käynnissä ja sitä verotettavaa tuloa syntyy. Muistutan tästä, että tämä luvitusasia on vielä kesken.

Edustaja Kilpi nosti tämän av-tuotantokannustimen esille: Se on minun mielestäni hyvä ratkaisu, että sitä myönnettiin kymmenen miljoonaa. Se on suosittu. Meillä on paljon mahdollisuuksia luovilla aloilla. Sanoisin, että ylipäänsä Pohjoismaissa kulttuurivienti on aika kovassa huudossa. Itse asiassa vastasin eilen teidän kirjalliseen kysymykseenne tästä samasta aiheesta yksityiskohtaisesti. Mutta periaatteessa näitä arviointikriteereitä nyt tarkastellaan parasta aikaa, ja sen takia ei ole tarkoituksenmukaista ottaa niihin kantaa ennen kuin niitä on varsinaisesti tarkasteltu.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Itäinen ja pohjoinen Suomi nousivat esille, ja siellä on tehty infrahanketta, matkailun kehittämistä, aluekehitysrahat on suunnattu sinne Fingridiin. Pääomitusta on myös lisätty, maakuntalentaja ja niin edespäin, mutta tämä erityistalousaluekonsepti on hyvin kiinnostava. Olen itse seurannut Puolaa ja Liettuaa, ja siellä ne ovat olleet hyvin menestyksekkäitä ideoita. Pidän niitä sinänsä mielenkiintoisina. — Kiitän kaikkia keskustelusta. Viisi minuuttia on täynnä nyt.

Talman Jussi Halla-aho: Tack. — Debatten och behandlingen av ärendet avbryts och fortsätter senare i detta plenum.

Riksdagen avbröt den allmänna debatten om huvudtiteln klockan 14.02.

Riksdagen fortsatte den allmänna debatten om huvudtiteln klockan 18.42.

Talman Jussi Halla-aho: Nu fortsätter den allmänna debatten om huvudtitel 32 gällande arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som avbröts tidigare under detta plenum.

Debatten fortsätter. — Ledamot Kaunistola, varsågod.

18.42 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Talouskasvu- ja työllisyystilanteemme on jo pitkään ollut varsin haastava, siitä emme pääse mihinkään. Tällä hetkellä tunnelin päässä on alkanut kuitenkin näkyä useita pilkahduksia valosta. Työllisyysnäkyvät ovat vahvistumassa, ja työllisten määrän voidaan viimein olettaa kääntyvän kasvuun ja työttömyyden laskuun ensi vuonna. Talouskasvu ja ostovoima tukevat tätä kehitystä. Suomi näyttää myös kiinnostavampana investointikohteena, ja vihreän siirtymän investointeja on tänä vuonna toteutumassa hyvin.

Kasvupanostukset keskittyvät puhtaaseen teknologiaan ja strategisiin innovaatioihin. Investoinnit kohdistuvat muun muassa vetyyn, sähköpolttoaineisiin, energian varastointiin, akkuteknologiaan ja kiertotalouteen. Puhtaan teollisuuden hankkeet, puolustusteollisuuden kaupat ja suuret teollisuusinvestoinnit, esimerkiksi jäänmurtajakaupat, ovat myöskin kotikaupunkiini Poriin rakentuvan TNT-tehtaan myötä luomassa yhteensä tuhansia työpaikkoja.

Hallitus vie maaliin uudistuksia, joita Suomessa on kaivattu ja odotettu jo vuosia. Työnteon on oltava aina kannattavaa, ja siksi työmarkkinoita uudistetaan ja esimerkiksi työllistymisen kynnystä erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä madalletaan. Työn verotus kevenee ensi vuonna yli miljardilla eurolla, ja hallituskauden aikana palkansaajien verotus kevenee. Myös yritysten hallinnollista taakkaa kevennetään ja rahoituksen saatavuutta halutaan parantaa. Investointeihin kannustetaan myös veromuutosten kautta.

Erityisenä nostona haluaisin mainita tuon 30 miljoonan euron panostuksen nuorten työllistymisaseteliin. Erityisesti nuorten työmarkkinatilanne on nykyisessä taloustilanteessa vaikeutunut, ja työelämään kiinni pääseminen voi olla erittäin haastavaa. Työllistymisasetelin tuki kohdennetaan alle 30-vuotiaille nuorille, joilla on takanaan jo pidempi työttömyysjakso. Seteli on hyvä esimerkki siitä, miten hallitus pyrkii auttamaan erityisesti nuoria kiinnittämään työelämään ja pääsemään urallaan eteenpäin.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Nämä rohkeat uudistukset ovat kriittisen tärkeitä, jotta saamme Suomen suunnan käännettyä, ihmiset pääsevät töihin ja talouskasvu saadaan viimein kiihtymään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.44 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Toivoo on, ja sitä tulee koko ajan lisää. Työpaikkoja tulee syntymään talouskasvun myötä, eikä se suoraan ole hallituksen käsissä. Työllisyyteen vaikuttavat olennaisesti rakenteet ja suhdanteet, ja näihin rakenteisiin nyt on puututtu. Työpaikkoja ei voi synnyttää julkiselle puolelle lainarahalla. Sen sijaan hallitus tarjoaa nyt täsmäkeinoja nuorisotyöttömyyden taittamiseen ja osaamisen kehittämiseen. Esimerkiksi nuorten työllistämissetelin avulla tuhansille nuorille avautuu ensimmäinen työpaikka. Tavoitteemme on rakentaa kestävä työllisyyttä ja osaamista. Emme paisuta hallintoa velkarahalla, vaan keskitymme tarjoamaan luotettavia mahdollisuuksia. Turvaa ei taata lainaamalla tulevilta sukupolvilta tänään.

Arvoisa puhemies! Meidän on tunnustettava yrittäjien merkitys Suomen tulevaisuudelle. Tämä meidän kaikkien tulisi ymmärtää, että yrittäjät pitävät yhteiskunnan pystyssä ja varmistavat palvelut. Siksi me teemme nyt konkreettisia toimia, joilla yrityksiä kannustetaan työllistämään ja investoimaan. Pienyrittäjien asemaa vahvistetaan nopeuttamalla maksujen kiertoa, mikroyrittäjien rahoituksen saamista helpotetaan sekä etsitään keinoja turvata omistajanvaihdoksen sujuvuus. Yrityksiä rohkaistaan rekrytoimaan paikallisen sopimisen ja työllistämisen kynnyksiä madaltavien uudistusten avulla. Tämä on linja, joka arvostaa yrittäjän työtä ja uskaltaa rakentaa kasvun edellytyksiä. Kun yrittäjä menestyy Suomessa, me kaikki voitamme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tuossa päivällä päästiin jo alkuun tässä keskustelussa. — Meillä talous makaa paikallaan. Ei kasvua tällä hetkellä ole ollenkaan, kun katsotaan bruttokansantuotteen kautta, ja ennusteet ovat, että ensi vuonnakin ollaan alle prosentin kasvussa, jos yleensä ollaan, eli sieltä kautta työttömyyteen ei näytä tulevan mitään suurta helpotusta. Työttömyys on tällä hetkellä ennätyskorkealla, yli 310 000 työtöntä, yli 133 000 pitkäaikaistyötöntä. 42 prosenttia työttömistä on yli vuoden työttöminä olleita.

Hallituksen työllisyystoimet ovat olleet käytännössä leikkauksia työntekijöiden turvaan, niin työttömyysturvaan kuin työsuhteturvaan. Työttömyysturvassa on leikattu sille pääsyä, 20—25 prosentilla sen tasoa, ja on poistettu lapsikorotukset, on poistettu suojaosat ja niin poispäin. Osaamisesta on leikattu, niin kuin tuossa äskeisessä keskustelussa kävi ilmi, juuri silloin, kun sitä osaamista eniten tarvittaisiin. Ja sitten kun käydään näihin sosiaaliturvan muutoksiin, kuten asumistuen muutoksiin, niin kyllä aika monet muutokset kohdistuvat tavallisiin ihmisiin, palkansaajiin. Tulokset osoittavat, että ne eivät ole muuttaneet työpaikoiksi tällä hetkellä ollenkaan.

Se, mikä tällä hetkellä puuttuu, on työvoiman kysyntä. Meillä on 30 000 avointa työpaikkaa tällä hetkellä, ja nyt kohta muutaman päivän päästä saadaan varmaan uudet tilastot näistä, mutta ei se ole muuttunut siitä mihinkään. Tämä on suurin ongelma. Tarjontaa on todella paljon, yli 300 000, ja nyt avoimia työpaikkoja on vain tämä kolmisenkymmentätuhatta. Ongelma on tässä se, että kaikki avoimet työpaikat eivät tule julkisen työväilyk-

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

sen piiriin näkyviin, ja sitten MOT näytti sen, että siellä on paljon semmoisia työpaikkoja, jotka kiertävät, eli joka viides työpaikka käytännössä on sellainen, joka avoimena työpaikoina kiertää viikoittain tilastoista toiseen. Eli meillä on aika paljon sillä puolella ongelmia. Tämä on tämän hetken suurin ongelma, ja talouskehitys ei tue yhtään sitä, että avoimia työpaikkoja syntyisi.

Ministerit Puisto ja Marttinen eivät vastanneet tähän kysymykseen päivällä ollenkaan eivätkä tähän, miten aktiivista työvoimapolitiikkaa saadaan aikaiseksi. Kaikki aktivointitoimet ovat laskeneet, ja hallitus ei tähän reagoi millään tavalla. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on korkealla tasolla. Minulla on tässä käppyrä, jossa näkyy se, että jokainen kriisi on jättänyt työttömyyden korkeammalle tasolle kuin se oli aiemmin. Sen vuoksi pitkäaikaistyttömiin pitäisi nyt kiinnittää erityistä huomiota, jotta heidän osaamistaan vahvistettaisiin, jotta heidän työmarkkinakelpoisuuttaan parannettaisiin. Nämä olisivat juuri tärkeitä asioita.

Täällä on paljon mainostettu sitä nuorten työllistämisseteliä. Se on hyvä asia, että se tulee, mutta se koskee vain kuutta prosenttia siitä nuorten työttömien joukosta, joita on 67 000, alle 30-vuotiaita työttömiä. Se koskee kuutta prosenttia, 94 prosenttia ei saa mitään tukea, ja se on käytännössä samanlaista palkkatuettua työtä. Se on nyt työllistämissetelin nimellä ja erikseen haettavana, mutta käytännössä palkkatuettua työtä. Olisi pitänyt satsata enemmän ja erityisesti myös näihin pitkäaikaistyttömiin.

Myös kuluttajien luottamus on maissa, ja se näkyy koko ajan miinusmerkkisinä lukuina. Tämäkin perustuu tähän työttömyystilanteeseen. Työttömyystilanne pelottaa, ja silloin jos joutuu työttömäksi, niin se oma taloudellinen asema heikkenee todella dramaattisesti heti 40 päivän jälkeen, kun työttömyysturvaa on leikattu 20 prosentilla. Tietenkin tämä turvallisuustilanne on tuolla taustalla, mikä myöskin näkyy.

Arvoisa puhemies! Myös työllisyyspalveluissa on iso tilanne, koska sinne tuodaan koko ajan uutta porukkaa toimeentulotuelta. Niistä uhkaa muodostua sosiaalitoimisto. 25—30 prosenttia työnhakijoista siellä ovat muitten palvelujen kuin työnvälityksen tarpeessa, pitää viedä sosiaalikutoutukseen ja muuhun.

Meillä on todella paljon tässä kokonaisuudessa tehtävää, ja siinä meidän pitää työskennellä paremmin, mutta tämä talouden kehitys ja hallituksen toimet eivät auta siinä juuri yhtään. — Kiitos. Käytän seuraavan puheenvuoron.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

18.53 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Millä Suomi nousee? Sitä miettii moni yrittäjä ja työntekijä juuri nyt. Vastaus on hyvin yksinkertainen: työllä ja yrittämisellä sekä sillä, että saamme tavallisen lapsiperheen arjen kuntoon.

Syksyn mittaan olemme talousvaliokunnassa käsitelleet monia lakihankkeita, ja todella hyviäkin uudistuksia on mukana, mutta yksi asia vaivaa aina vaan: miksi hallitus ei panosta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka ovat varsinkin maakunnissa aivan ratkaisevan tärkeässä roolissa kasvun moottorina? Muistettakoon, että 96 prosenttia on näitä yrityksiä.

On puhuttu paljon siitä piilevästä jarrusta, joka estää Suomen taloutta kasvamasta. Se jarru on epäluottamuksessa, pelossa ja epävarmuudessa. En väitä, että kaikki olisi hallituksen syytä, mutta arvoisa hallitus, teillä on vastuu — vastuu myös siitä, että monet tekemänsä päätökset ovat heikentäneet suomalaisten yritysten ja perheiden tilannetta. Ei Suomen

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

tilanne ole parantunut, vaikka miten olette leikanneet. Kasvu puuttuu, luottamus tulevaan puuttuu — silloin puuttuu muuten aika paljon.

Arvoisa puhemies! Näin joulun alla ei haluttaisi olla negatiivinen, mutta totuus on kuitenkin kohdattava. Siksi kysyn: miksi hallitus on tähän saakka toiminnassaan johdonmukaisesti sivuuttanut pienten ja keskisuurten yritysten tarpeet?

Nostan muutamia toimia esille. Ensinnäkin pk-yritykset rajattiin kansallisella ratkaisulla kylmästi sivuun investointiverohyvityksestä asettamalla investoinnin euromääräinen raja-arvo 50 miljoonaan euroon, joka on valtavan suuri. Muistettakoon, että Keski-Euroopan maat — Saksa, Ranska muun muassa — asettivat tämän rajan miljoonaan euroon, eikä Suomessa se on siis 50-kertainen.

Toiseksi arvonlisäverotuksen huojennusalue poistettiin ilman, että olisi toteutettu merkittävää kompensatiota arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan. Tämä on aiheuttanut sen, että meillä on 40 000 yritystä lopettanut 2025 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Kotitalousvähennyksen leikkaus kohdistuu erityisesti työllistäviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, samoin myös monet arvonlisäveron korotukset.

Seuraavaksi yhteisöveroon kaavaillun yleisen veronalennuksen euromääräinen hyöty kohdistuu suurelta osin vakiintuneille vanhoille pörssiyrityksille ja niiden omistajille suurimpina osinkoina. Yhteisöveron suurimmat maksajat Suomessa ovat OP-ryhmä, S-ryhmä ja niin edelleen. Tästä voi jokainen kuvitella, kuka tästä yhteisöveron alennuksesta hyötyy eniten.

Sitten vielä yhteisöveron alentamisen rinnalla hallitus ei ole toteuttamassa yrittäjävähennykseen korotusta, joka auttaisi ammatinharjoittajia, siis niitä pieniä yrittäjiä.

Arvoisa puhemies! Teillä on vielä aikaa korjata virheitä ja tehdä parempia päätöksiä, hyvä hallitus. Yhteinen tavoitteemme on saada Suomi kuntoon — siis Suomi kuntoon — ja se on silloin koko Suomi, ei vain Kehä kolmosen tai tunnin junan alueen Suomi. — Kiitos. [Timo Suhonen: Tuo loppu oli hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa, edustaja Kalli poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Rantanen, Piritta, poissa. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

18.57 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä olevan talousarviokohdan yhteydessä haluan nostaa yhden konkreettisen toimenpiteen Varsinais-Suomen työllisyyden ja elinvoiman turvaamiseksi. Kotikaupungissani, tai siinä seutukunnassa, vallitsee nyt aika synkkä tilanne, kun autoteollisuussyklisyys on iskenyt alueeseen todella lujasti. Olemme kuulleet tässä salissa jo monta kertaa Valmet Automotive -autotehtaan laajoista irtisanomisista ja lomautuksista. On syytä kuitenkin muistaa, että tämä yritys on yli 50 vuoden ajan ollut teollisuuden mallioppilas tuoden jatkuvasti uutta osaamista koko Suomen teollisuuteen. Nyt meillä on edessämme lähtökohtana kova työttömyys.

Tämän kriisin keskellä hallitukselta ja meiltä lainsäätäjiltä on pyydetty juuri niitä toimenpiteitä, joilla työllisyyttä ja alueellista saavutettavuutta voidaan nopeasti tukea. Keskeinen toimenpide alueella liittyy juuri saavutettavuuteen ja työvoiman liikkuvuuteen. Turku—Uusikaupunki-välisen lähijunaliikenteen käynnistäminen on yksi niistä keskeisistä ratkaisuista, jotka turvaisivat seutukunnan elinvoiman ja vahvistaisivat sen houkuttelevuutta. Toimiva junayhteys laajentaisi merkittävästi työssäkäyntialuetta parantaen sekä työntekijöiden että yritysten mahdollisuuksia.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

Arvoisa puhemies! Huomionarvoista on, että tähän työllisyyttä ja liikkuvuutta edistävään hankkeeseen on olemassa jo valmiita suunnitelmia yksityisen junaliikenteen aloittamiseksi. Nämä suunnitelmat tarjoavat konkreettisen ja nopean keinon puuttua alueen työttömyyteen. Vetoan hallitukseen: tartutaan tähän olemassa olevaan suunnitelmaan. Meidän on tuettava Turku—Uusikaupunki-lähijunaliikenteen käynnistämistä nyt, kun alueemme sitä välttämättä tarvitsee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.00 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tulin tänne salin oikeanpuoleiseen puhujapönttöön puhumaan, jotta salin oikea laita kuulisi tämän minun tärkeän puheenvuoroni. Toki kun silmäilen salin oikeaa laitaa, niin havaitsen, että eihän siellä ole yhtään hallituspuolueen kansanedustajaa paikalla tällä hetkellä, valitettavasti.

Arvoisa herra puhemies! Suomen työelämässä on tämän hallituskauden aikana tapahtunut perustavanlaatuinen muutos eikä todellakaan parempaan suuntaan. Hallituksen toimet ovat yksipuolisesti heikentäneet työntekijöiden asemaa, murentaneet luottamusta ja horjuttaneet sitä tasapainoa, jonka varaan suomalainen työelämä on vuosikymmeniä pääasiassa yhteisesti sopimalla rakennettu.

Työelämän tasapaino on järkkynyt vakavasti. Voidaan perustellusti sanoa, että työelämän keikahduspiste on ylitetty. Hallituksen politiikka on nojannut ajatukseen, että työntekijöiden turvaa heikentämällä syntyy työllisyyttä ja kasvua, koska hallituksen mielestä työntekijä on lähtökohtaisesti suuri riski. Mutta todellisuudessa on käynyt niin, että epävarmuutta on lisätty, irtisanomissuojaa ollaan murentamassa, sosiaaliturvaa heikennetty ja työmarkkinajärjestelmää horjutettu tavalla, joka nakertaa luottamusta koko yhteiskuntaamme. Työntekijöiden näkökulmasta viesti on ollut kylmä ja selvä: joustakaa lisää ja kantakaa suurempi vastuu, mutta vastineeksi saatte vähemmän turvaa. Tämä ei ole reilua, eikä se ole kestävää, ei työntekijöiden eikä lopulta sen yrityksenkään eikä koko yhteiskuntaamme osalta. Suomalaisen työelämän vahvuus on aina ollut ennustettavuus, luottamus ja yhdessä sovitut pelisäännöt. Nyt hallitus on rikkonut tätä perinnettä. Yksipuoliset heikennykset ilman uskottavaa näyttöä myönteisistä työllisyys- ja tulosvaikutuksista ovat vieneet työelämää väärään suuntaan.

Arvoisa herra puhemies! Työelämää ei voi kehittää vastakkainasettelulla. Työntekijät eivät ole kustannuserä, vaan suomalaisen hyvinvoinnin ja talouden perusta. Kun turvallisuus murenee, myös sitoutuminen, tuottavuus ja luottamus murenevat, ja näin on valitettavasti hallituksen politiikan myötä käynyt. Hallituksen työllisyyspolitiikka on nojannut kolmeen keskeiseen kohtaan: 1) työttömiltä leikkaamiseen, 2) työsuhdeturvan heikentämiseen, 3) työntekijän koulutusmahdollisuuksien romuttamiseen. Tämä hallitus on vienyt työelämän liian pitkälle epätasapainon puolelle.

Nyt olisi korkea aika pysähtyä ja arvioida suunta uudelleen ja palauttaa työelämään oikeudenmukaisuus, kohtuullisuus ja luottamus työntekijöidenkin näkökulmasta, ei heitä vastaan.

Arvoisa herra puhemies! Tähän SDP on valmis välittömästi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

19.03 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä näyttää arvioiden mukaan selvältä, että Suomen talouskasvun liikkeellelähtö siirtyy edelleen, ja aivan tuoreen tiedon perusteella ei ole liioiteltua sanoa, että hallituksen omat toimet ovat vaikuttaneet kasvua ja työllisyyttä heikentävästi ehkä enemmän kuin hallitus itse alun perin osasi aavistaakaan. Työllisyyden laskun jatkuttua nyt jo pitkään hallituksen itselleen asettamat tavoitteet 100 000 uudesta työllisestä jäävät toteutumatta ja samoin käy niille kahden miljardin ennakoiduille tuloille, jotka työllisyyden kohentumisen piti tuoda tullessaan vahvistamaan taloutta. Tämä on asia, josta aivan varmasti jokainen tässä salissa kantaa huolta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka on keskittynyt työttömiltä leikkamiseen, työsuhdeturvan heikentämiseen ja työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien vähentämiseen. Omien sanojensa mukaan se on keskittynyt lisäämään työvoiman tarjontaa, mutta kun näin on tehty nimenomaan laskusuhdanteessa, voidaan sanoa, että työvoiman tarjonta totisesti on kasvanut, sillä Suomen työttömyys on tällä hetkellä yksi Euroopan korkeimpia.

Arvoisa puhemies! Ei pullonkaula Suomessa ole työvoiman tarjonta, vaan työvoiman olematon kysyntä, ja juuri siihen nyt tarvittaisiin todellisia tekoja. Siihen tarvittaisiin sitä aktiivista työllisyyspolitiikkaa, mikä nyt käytännössä puuttuu kokonaan.

Valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on noussut hälyttävällä tavalla. Siksi tässä yhteydessä haluan tuoda esille, että on hämmentävää itse asiassa, miten moni hallituksen lakiesityksistä on ollut ristiriidassa suhteessa tavoitteisiin työllisyysasteen nostamisesta tai vaikkapa TE-palvelujen kehittämisestä. Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, monien pitkäaikaistyöttömien tosiasialliset työllistymisen esteet ovat sellaisia, ettei niitä pystytä ratkaisemaan työllisyyspalveluissa vaan ensi sijassa hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Ja vaikeasti työllistyvien kohderyhmän arvioidaan jatkossa vielä kasvavan entisestään työllisyyspalveluissa hallituksen esittämän toimeentulotuki uudistuksen myötä. Haluan tuoda esille sen, että kyllä tämä yhtälö on aivan mahdoton, kun me tiedämme, etteivät hyvinvointialueet pysty näitä tarvittavia palveluja tällä hetkellä tuottamaan eikä toisaalta TE-alueiden rahoitus ole missään määrin oikeassa suhteessa tähän massatyöttömyyden tilaan, jossa nyt tällä hetkellä elämme. Tämä ei ole kenenkään edun mukaista, ei talouden eikä työllisyyden näkökulmasta. Kyllä minä kysyn, eikö kukaan valtioneuvostossa konsultoinut työministeriötä näiden lakihankkeiden valmistelun yhteydessä, sillä kyllä luulisi, että erityisesti työministerillä olisi ollut vahva intressi estää näiden tilanteiden eskaloituminen kentällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.06 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuosta työllisyyspalvelusta sen veran, että se on kuitenkin semmoinen kokonaisuus, joka — jos ja kun niitä työpaikkoja aikanaan tulee — meidän pitää saada toimimaan hyvin. Se siirrettiin kuntiin tämän vuoden alussa, ja nyt meillä on ensimmäisiä kokemuksia siitä. Siellä aktivointiaste on laskenut, ja se liittyy siihen, että työttömät eivät saa kaikkia palveluja, mitä pitäisi saada, ja noin joka viides työtön eli 20 prosenttia käytännössä saa niitä. Taustalla siellä on se, että ne palvelut siirrettiin sinne noin 100 miljoonaa alimitoitettuina. Sieltä poistettiin erilaisia kotouttamiskorvauksia ja muita asioita, jotka pienensivät sitä summaa, mitä oli aiemmin käytetty. Ja

Underpunkt i budgeten PR 131/2025 rd

toinen syy siinä on se, että työttömyysturvamenot ovat vajaat 100 miljoonaa korkeammat kunnilla kuin arvioitiin siirron yhteydessä, mitä kompensoidaan kunnille. Eli nämä yhteensä tekevät jo noin 200 miljoonaa euroa siihen tilanteeseen nähden, mikä oli viime vuonna. Tämä heijastuu sitten suoraan siihen, kuinka paljon niitä palveluja voidaan tarjota.

Kunnat ovat yleiskatteellisen rahoituksen varassa, ja nämä työllisyyspalvelut ovat myös siinä samassa korissa, eli ne eurot kamppailevat niitten perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ja muiden rahojen kanssa samoista kokonaisuuksista, ja tässä mielessä tämä heijastuu myöskin näihin työttömyyspalveluihin ja työttömien henkilöitten palveluihin. Mutta pitkäaikaistyöttömien osalta meidän pitää löytää jostain ne varat, joilla heidät nostetaan sieltä ja pidetään heidän työkykynsä yllä. Siihen liittyvät myös säännölliset terveystarkastukset. Täällä puhuttiin hyvinvointialueitten, kuntien ja työllisyyspalvelujen välisestä yhteistyöstä, ja sen osalta siellä pitää löytää uusia välineitä, ja hyvinvointialueitten pitää ottaa vastuu myös niistä työttömistä, jotka ovat heidän palveluksessaan, niin, että he kantavat sitten työttömyysturvasta heidän osaltaan vastuun.

Toinen asia, joka tämän MOTin selvityksessä tuli tuossa ilmi, olivat avoimet työpaikat. Jos niitä ei ole oikeasti, niin ne rapauttavat luottamusta koko työnhakuun, ja sen takia pitää pystyä näyttämään läpinäkyvästi ja rehellisesti, mitä ovat ne oikeat työpaikat: ne ovat oikeita työpaikkoja, että niitä ei haeta vain sen vuoksi, että näyttää siltä, että meillä on paikkoja auki. Siinä mielessä näihin pitää laittaa voimassaoloajat ja syyt, minkä takia se haku on venynyt, tai sitten se pitää vetää pois. Eli myöskin sitä hakuprosessia pitää avata.

Joku tässä meidän sisäisessä toiminnassa, julkisessa työnvälityksessä, ontuu, koska sinne eivät tule kaikki avoimet työpaikat hakuun, ja se liittyy siihen työnvälitysprosessiin, jossa tätä hakurumbaa on niin paljon, että yrittäjät eivät halua niitä satoja työhakemuksia käsitellä, ja sen vuoksi ne eivät niitä ilmoita. Eli meillä on ihan oikeastikin tällaisia käytännön asioita, jotka meidän pitäisi tässä hoitaa.

Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota äsken puheenvuorossani siihen, että meillä ei ole työvoiman kysyntää, ja kävin sitten läpi näitä investointitasoja tehdasteollisuudessa ja energiateollisuudessa viime vuosina, 23 ja 24, ja tänä vuonna ne liikkuvat siellä noin kymmenen miljardin euron luokassa, ja ne ovat vähän niin kuin laskeneet. Olisi kyllä toivottavaa, että ne energiainvestoinnit tästä lähtisivät liikkeelle, nämä tuulivoimaratkaisut ja vetätyratkaisut ja sitten nämä säätövoimaan liittyvät ratkaisut. Energiateollisuudessa olisi paljon potentiaalia, ja sitä kautta pitäisi päästä työllistämään.

Sitten täällä on puhuttu paljon laivojen tilauksista ja muista. Totta kai se on hyvä, että jäänmurtajia tilataan, mutta sitten täytyisi huolehtia myös siitä, että siellä on suomalaista työvoimaa hitsaamassa ja tekemässä sitä työtä suomalaisella työvoimalla, ja sekin asia täällä pitäisi puhua auki. Näen itse ongelmana sen, että me saadaan tilaus mutta sen tulevat tekemään jostain muualta Euroopasta olevat hitsarit eikä se työllistä samalla lailla suomalaisia. Näihin kysymyksiin pitää kiinnittää huomiota ja olisin toivonut, että ministeri olisi näihin vastannut, kun tuossa päivällä kysyttiin. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.